

Ponedjeljak, 13. februar 2006.

Svedok Branko Kostić

Otvorena sednica

Optuženi pristupio Sudu

Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite, gospodo Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff).

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC UERC-RECLAF

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine Kostiću, pre ove pauze videli smo tri video snimka koja se odnose na vaš govor u Borovom Selu. U drugom video snimku obratili ste se publici kao potomcima heroja iz Vučjeg Dola i to se odnosilo na pobjede Crnogoraca u leto 1876. godine u borbi sa Turcima, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Tokom tih pobjeda veliki broj Turaka je poginuo, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Poginuo je veliki broj Turaka i Crnogoraca, ali Turci su bili okupatori.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Obraćanje publici u selu u kojem je već dosta ljudi poginulo, među njima i hrvatski policajci, meni je to zvučalo kao podsticanje na nasilje, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, vi ste mogli takav zaključak izvesti, ali moj zaključak je potpuno drugi. Ja sam se obratio narodu koji je do tada živio u slobodi i koji ljubi slobodu, a učesnici vučedolske bitke su Crnogorci koji su se borili za svoju slobodu. Tako sam doživio i mirne stanovnike Borova Sela koji su ustali jednostavno protiv onih koji su naoružani došli da im nameću svoju vlast.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U trećem video snimku koji smo videli, vi upoređujete politiku hrvatskog rukovodstva kao, kako ste vi rekli, hrvatsku ideologiju od pre 50 godina. To ne smiruje situaciju u tom trenutku, već je još dalje podstiče.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, da sve u tim danima nije podsjećalo na politiku Hitlerove (Adolf Hitler) ustaške države, Pavelićeve države od prije 50 godina, verovatno se ni stanovnici Borova Sela ne bi tako odnijeli u tim trenucima. Ali sve što se dešavalo tada u tim danima žestoko je podsjećalo stanovništvo, srpsko stanovništvo Borova Sela na ono što se događalo sa Srbima prije 50 godina. I to je ono što ih je uzbunilo i to je ono što ih je nateralo da se samoorganizuju i da pruže otpor. Jer do tih dana, to stanovništvo je bilo mirno stanovništvo, ti su ljudi živjeli u svojim kućama, na svojim njivama, obrađivali i tako dalje. Odjedanput su došli u situaciju da osjete da su ugroženi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostuću, u tom trećem govoru vi ste takođe govorili o patnjama srpskog naroda. Gospodine Kostiću, nijedan stanovnik Borova Sela srpske nacionalnosti nije pretrpeo nikakve patnje, je li tako, ali vi niste rekli zašto je to tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Mislim da niste u pravu, ali ja bih vas zamolio, sobzirom da je od tada proteklo 15 godina, a da smo mi ove snimke vidjeli prije četiri dana, ja bih vas zamolio da samo taj treći snimak još jedanput pogledamo da se podsetim na to, da bih vam odgovorio i da vidim na osnovu čega tako zaključujete.

prevodioci: Ispravka prevodioca. Nesrpsko stanovništvo u Borovu Selu je takođe patilo, je li tako?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, mislim da nije potrebno da vidimo ponovo ovaj odlomak, ali mogu da vam citiram iz transkripta koji imam pred sobom, ja sam se ustvari pozivala na sledeće što ste rekli ...

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc-Reclaf, da bismo bili fer prema svedoku, videćemo video snimak.

TUŽILAC UERC-RECLAF: U redu. Uradićemo to na sistemu *Sanction*.

SUDIJA ROBINSON: Da li ćemo dobiti prevod? Molim vas počnite ispočetka da bismo dobili prevod.

(Video snimak)

Duško Petrović: Povampirena ideologija koja je začeta još pre 50 godina.

Branko Kostić: Evropa (Europe) i svijet su tu politiku dobro zapamtili. Ja sam uveren da će i Evropa i svijet konačno i danas shvatiti šta ta politika znači i kakve pogubne posledice takva politika može da ima ne samo po srpski narod na ovom području Hrvatske koji je najdirektnije ugrožen, nego na posljedice koje bi takva politika mogla imati i šire u Evropi. Naši savezni organi, posebno Savezno izvršno vijeće, su do sada najozbiljnije zatajili u tome, jer sticaj okolnosti je da se radi o jednom ugroženom području gdje strada srpski narod, ali briga Saveznog izvršnog vijeća u ovom i u svim drugim slučajevima mora biti iskazana u punoj mjeri, i materijalno gledano bez obzira na nacionalni sastav stanovništva koje je ta nesreća zadesila. Mi ćemo učiniti sve da ta naša Jugoslovenska narodna armija, koja je jaka i koja je moćna i koja ima i sa kime i sa čime i više nego do sada, pruži pomoć i podršku svim dijelovima naroda koji budu ugroženi ili su već ugroženi, neovisno od toga gdje se oni nalaze. Danas je ugrožen srpski narod na području Hrvatske. Ukoliko razvoj događaja bude tekao na način kakav niko od nas ne bi želio, ne isključujemo mogućnost da se i pojedini drugi dijelovi drugih naroda nađu ugroženi na pojedinim područjima, naša armija mora biti ta snaga, i u pravom smislu ta narodna armija koja će se staviti u zaštitu svakog našeg ugroženog građanina neovisno od toga koje je on nacionalne ili vjerske pripadnosti ili kakvog je političkog opredjeljenja.

(Kraj video snimka)

SUDIJA ROBINSON: Da, mislim da je to dovoljno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: To je bio treći video snimak na koji sam se pozivala, gospodine Kostiću. I, kako sam vas ja čula, ovde vi pominjete stradanje srpskog naroda u Borovom Selu, a ne pominjete stradanje nesrpskog naroda u Borovu Selu. I moje pitanje je zašto pominjete samo Srbe?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, mislim da niste dobro shvatili smisao ovoga što sam rekao i zato sam i tražio da to ponovo poslušamo.

Ja sam govorio i maloprije nego što smo pogledali snimak, vama ponovo ponovio, da je srpski narod na teritoriji Hrvatske doživio u Drugom svjetskom ratu, dakle 50 godina ranije, stravičan genocid. Preko 700.000 Srba, Jevreja i Cigana je bilo na stratištima Jasenovca i na drugim gubilištima u Drugom svjetskom ratu na teritoriji Hrvatske, i ja sam, kad sam govorio o stradanju srpskog naroda, govorio sam o stradanju srpskog naroda u Drugom svjetskom ratu od strane onih istih snaga i one iste ideologije koja se povampirila i ponovo pojavila. Dakle, u tom smislu sam govorio o stradanju srpskog naroda, a svjestan sam toga da sada kod ovih zbivanja, tada kada smo govorili, prije 14 godina poginuli su i hrvatski policajci, bilo je poginulih i Srba, svuda tamo gdje dođe oružje i gdje dođe puška, sasvim jasno je, pogotovo ako se radi o sukobima na međunacionalnoj osnovi, ako se radi o sukobima koji su rezultat međusobnog nepoverenja i teških iskustava prošlosti, da žrtava mora biti. Ja svaku žrtvu žalim.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, videli smo Gorana Hadžića koji sedi pored vas, na tom video snimku koji smo upravo pogledali. Gospodin Hadžić je tesno saradivao sa Jovicom Stanišićem i gospodinom Miloševićem, je li tako? Da li znate za to?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja to ne znam. Ja sam prvi put gospodina Hadžića sreo tom prilikom kad sam posjetio Borovo Selo, a da li je i koliko gospodin Hadžić saradivao sa gospodinom Stanišićem koga ja lično ne poznajem, niti sam ga imao prilike sreći, ili sa gospodinom Miloševićem, ja zaista to ne znam. Ja znam da sam kasnije srio gospodina Gorana Hadžića prilikom onih dugih sastanaka kada smo cjelokupno rukovodstvo Republike Srpske Krajine, prvi put na jednoj sjednici 40 sati, a onda još na par sjednica po pet, šest sati, pokušavali ubjediti da prihvate Vensov plan (Vance Plan), mirovni plan.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, da li znate da je gospodin Hadžić tesno saradivao sa Arkanom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Ni Arkana nikad nijesam vidio.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ali znate da je on bio stacioniran u Erdutu, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne znam. To sam kasnije saznao, kasnije sam čuo da su njegove snage, i to prateći ovo suđenje ovde. Tada nisam znao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kada ste bili u Borovu Selu, niste samo posetili izbeglički logor, takođe ste posetili i kasarne, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, nikakvu kasarnu nijesam posjećivao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Nisam rekla “kasarne”, već “barikade”. Barikade koje su podigli ljudi na ulazu u selo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ni barikade nisam posjećivao. Ja nisam, mi smo, preko Dunava smo prešli sa jednom skelom, jer komunikacija je bila nemoguća gore preko mosta, ja, pravo da vam kažem, to područje i ne poznajem dovoljno, tako da ne znam da li je most dolazi uzvodno ili nizvodno od tog mjesta gdje smo mi prešli skelom preko. Ali mi je poznato da su tada bile već svuda okolo postavljene paravojne formacije Hrvatske, da su imali minibacače i isto mi je tako poznato da smo prelazeći tom skelom preko Dunava, bili, mogli smo biti ugroženi minobacačkom vatrom hrvatskih paravojnih formacija. I zbog toga smo umjesto najavljenog vremena prelaska Dunava, dva sata kasnije prešli Dunav, sa tom skelom. Ali nismo nikad te barikade posjećivali, niti sam ja primjetio barikade na tom prolazu tamo od obale do Borova Sela.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, želela bih takođe da pogledamo prevod “Tanjugovog” izveštaja “Vesti”. Mi imamo samo verziju na engleskom, nemamo na BHS-u. To je od 29. jula 1991. godine, a pominje se vaša poseta Borovu Selu.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Robinson (Robinson).

SUDIJA ROBINSON: Da, profesore Kostiću?

SVEDOK KOSTIĆ: Mogu li pitanje da postavim. Ja sam ostao dužan gospodinu Bonomiju (Bonomy) odgovor na ono oko ustava Bosne i Hercegovine, pa sam htio samo da pitam, dok se ovo namjesti, da li da odgovorim na to pitanje ili da to ostavimo za kasnije.

SUDIJA ROBINSON: Čućemo vaš odgovor na kraju unakrsnog ispitivanja. Molim vas nastavite, gospođo Uerc-Reclaf.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, ovaj “Tanjugov” izveštaj vas citira i liči na ovaj video snimak koji smo videli, a u posljednjem

redu se kaže: "Kostić je takođe obišao branitelje Borova Sela i barikade na ulazu u ovo selo." To piše ovde, to piše "Tanjug" u emisiji "Vesti". Kaže se da ste obišli branitelje Borova Sela i barikade na ulazu u ovo selo.

SUDIJA ROBINSON: Šta kažete na to, gospodine Kostiću?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja moram da kažem da su informacije "Tanjuga" u to vrijeme bile zaista uglavnom tačne i sa tog stanovišta, što se informacija Tanjuga tiče, ja tada u to vrijeme nisam imao nikakvih primjedbi. Ja mislim da sve to što se desilo u Borovom Selu zabilježeno je u ova tri snimka koja je Tužilaštvo pokazalo. Dakle, ja sam posjetio mještane Borovog Sela, tu u centru sela i taj doček i pozdrav i ovaj kratak razgovor koji sam imao tamo sa rukovodstvom srpskog naroda tamo na tom području, a zaista ne znam ni gdje su bile te barikade, niti sam ih ja vidio. Vjerovatno da sam prošao pored barikada, ali ja nisam barikade tamo primjetio zaista. Uostalom i da sam obišao barikade, ne vidim u tome ništa loše ...

SUDIJA ROBINSON: U redu, hvala.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, mi bismo želeli da se ovaj članak uvede u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet 945.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, kada ste vi posetili selo i razgovarali sa ljudima tamo, da li ste primetili da tu nisu bili samo lokalni Srbi, meštani, već takođe da su bili prisutni i Srbi iz Srbije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, ja sam prvi put na tom području, nikada tamo ranije nisam bio. Vi ste me maloprije pitali za Arkana, pitali ste me i za gospodina Stanišića, to su ovako da kažem bili, ajde da kažem, šire poznate ličnosti, ja ni njih nikada nisam srio. Kako sam i na koji način ja mogao prepoznati nekoga da li je iz Srbije ili je mještanin Borova Sela? Ja mogao sam da prepoznam i znao sam samo one koji su sa mnom došli u delegaciju, među njima je bio, kao što ste vidjeli, i gospodin Brana Crnčević, ali sam vam kazao da nije došao kao književnik, nego je došao kao čovjek zadužen za izbjeglice.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da, hvala, hvala. To je odgovor na moje pitanje. Gospodine Kostiću, Hrvati i ostali su shvatili vašu posetu Borovu Selu kao podršku ubijanju hrvatskih policajaca. Da li je to rečeno o vašoj poseti? Da li vam je to poznato?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Vi ste, gospođo, vjerovatno razgovarali sa tim Hrvatima tamo, ali na bazi svega onoga što sam ja javno kazao, na bazi snimaka moga govora ovde koji ste prikazali, ni Hrvati ni bilo ko drugi nije mogao shvatiti da sada dajem podršku nekome, a da se izjašnjavam protiv nekoga. Ja sam vrlo jasno tamo rekao i evo da ponovim to ponovo, u ovom trenutku i u ovom slučaju u pitanju je bio ugroženi srpski narod na teritoriji Borova Sela, ali u drugim situacijama može lako da se desi da budu ugroženi i Makedonci, i Muslimani, Albanci, ne znam da li sam i Hrvate pomenuo, u svakoj situaciji mi ćemo sa našom Jugoslovenskom narodnom armijom koja je u pravom smislu narodna...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, gospodine Kostiću, dozvolite da vas prekinem, ja sam vas jednostavno pitala da li je vaša poseta u Borovom Selu od strane drugih shvaćena kao prihvatanje tog ubistva hrvatskih policajaca. Ja vas to pitam zato što ste vi sami pomenuli da je ta poseta Borovom Selu bila razlog zašto gospodin Mesić nije vas prihvatio da budete na čelu posmatračke misije. Barem on je bio taj koji je to shvatio na taj način. Je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, gospođo, to vi možete pitati gospodina Mesića. Gospodin Mesić je meni na Haškoj konferenciji (International Conference on the Former Yugoslavia) kazao, kad sam obišao jedinice Jugoslovenske narodne armije kod Dubrovnika, kazao mi je: "A tako, Branko, ti četnike obilaziš oko Dubrovnika?". Meni nije preostalo ništa drugo nego da mu kažem: "Ne, Stipe, ja ne obilazim četnike, ja obilazim pripadnike Jugoslovenske narodne armije, jedine legalne vojne sile u ovoj zemlji čiji si ti vrhovni komandant, ali na žalost, svoju dužnost ne vršiš po Ustavu, pa sam to morao ja da radim". Prema tome, ako ste vi takav zaključak stekli na osnovu istupanja gospodina Mesića, ja takav zaključak nijesam imao, niti je moja posjeta bila okrenuta protiv bilo koga tamo. Moja posjeta je bila da ublaži nesreću i bol toga nesrećnog, ugroženog naroda od kojega je 8.000 već bilo izbjeglo preko Dunava.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, gospodin Nikola Samardžić je svedočio kao svedok Tužilaštva pred ovim Pretresnim Većem i

on je takođe rekao: "Borovo Selo je shvaćeno kao podrška ubistvu hrvatskih policajaca u ostvarivanju srpskih ciljeva" i on pominje vašu posetu Borovom Selu kao dokazni predmet 339, strana 7. On je takođe rekao da je to shvaćeno kao podrška onome što se tamo desilo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja, gospođo, nisam imao namjeru da toga gospodina pominjem, jer on se preselio u vječnost. U našem narodu kažu "o mrtvima sve lijepo". Ali već kad ste pomenuli gospodina Samardžića, moram da kažem da sam pomno pratio čitavo ovo suđenje i da moram reći da najnepovoljniju i najružniju ocjenu od svih svjedoka koje sam imao prilike da čujem, to je svjedočenje gospodina Samardžića, jer u njegovom svjedočenju, jedina stvar koju je u svom svjedočenju tačno rekao, to je u onom dijelu ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Molim vas dozvolite mi da završim misao. Ako se pozivate na mišljenje gospodina Samardžića, onda mi dozvolite da kažem mišljenje o gospodinu Samardžiću. A vi izvlačite zaključke na osnovu njegovog svjedočenja. Ja kažem, jedina stvar koju je gospodin Samardžić u tom svjedočenju rekao i koja je bila tačna, to je da sam u to vrijeme tražio od odgovornih ljudi u Crnoj Gori da ga smijene, jer je bio na mjestu ministra inostranih poslova Crne Gore. I nije bio u službi svoga naroda.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, dozvolite da vas ponovo prekinem. Želela bih da idemo dalje. Želela bih da vam navedem citat iz vaše knjige ...

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok nije rekao "jedina stvar koju je Samardžić rekao u toku svog svjedočenja", već je rekao, "jedina stvar koju je tačno rekao je da je on tražio njegovu smenu. "Sve ostalo nije tačno rekao". To je ono šta je svedok rekao. Međutim, transkript govori drugo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću, to smo primili ka znanju. Da, gospođo Uerc-Reclaf.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Želela bih da vam citiram nešto iz vaše knjige ili tačnije pisma koje pominjete u vašoj knjizi, to je dokazni predmet

D 33, tabulator 72, na strani 265. Molim da se to da svedoku. Gospodine Kostiću, to je pismo grupe 40 profesora vašeg univerziteta, Univerziteta u Podgorici i oni kažu sledeće: "Ne služi nam na čast što naš univerzitet u tome nimalo ne zaostaje za nizom nastavnika i saradnika koji propagiraju nasilje i mržnju sa istaknutih pozicija u vladajućim i drugim političkim strankama."

SUDIJA ROBINSON: Mi nemamo kopije.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ja se izvinjavam, časni Sude, mislila sam da vam je to dostavljeno.

SVEDOK KOSTIĆ: Gde ste vi to čitali? To nije strana 265.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Molim vas, pročitajte iz onoga šta vam je stavljeno na raspolaganje, u verziji koju ja imam je na strani 265.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: U poslednjem pasusu, dakle to je ovo što je obilježeno, piše: "Na drugom dijelu 10 vanrednog kongresa koji je održan u proljeće 1991. godine.", ali to uopšte nije to, "kada je Savez komunista promijenio ime u Demokratska partija socijalista". To uopšte nije to, gospođo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Izvinjavam se, izvinjavam se, u pravu ste. Ja sam, u stvari, pominjala ovo pismo vaših kolega sa univerziteta, mislim da vi to imate u svojoj knjizi.

prevodioci: Napomena prevodioca, strana 277.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, očigledno nismo priložili ispravan uz dokument prevod koji smo dali. Promenićemo. Srećom vi to imate. Onda ću da nastavim.

SUDIJA ROBINSON: Da li je to na engleskom tačno?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na engleskom je tačno. To je druga stranica, sredina. Počinjem da čitam: "Ne služi nam na čast što naš univerzitet" i tako dalje. Da li ste našli taj deo? Dakle "U tome nimalo ne zaostaje za nizom nastavnika i saradnika koji propagiraju nasilje i mržnju sa istaknutih pozicija u vladajućim i drugim političkim strankama. Osobito mesto među

njima ima doktor Branko Kostić, potpredsednik nepostojećeg Predsedništva države koji razgradnji daje značajan doprinos. Kontraverzno političko angažovanje doktora Kostića tokom poslednje tri godine od preporuke da se čuvaju meci za rat koji će doći preko ulične tuče i prijavljivanja u dobrovoljce do skandaloznih nastupa na Konferenciji u Hagu". Gospodine Kostiću, moje pitanje za vas je sledeće, da li ste vi rekli da se čuvaju meci za rat koji će doći i kojom prilikom ste to rekli?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Doslovno sam rekao u jednoj prilici na jednom masovnom mitingu za koji se pretpostavlja da je bilo preko 70.000 ljudi, u trenutku kada je došlo do opšte pucnjave na tom skupu i kada sam svaki čas gledao kada će se sa onog drveća gdje su se načičkali bili kao grozdovi, početi da padaju, jer se pucalo u vazduh, tada i u tom trenutku i u toj situaciji želeći da održim kontrolu nad tim skupom, toj uzavreloj masi sam kazao: "Pričuvajte te metke, nemojte ih uzalud trošiti." I moram da kažem da zaista nakon toga nije više bilo nijednog opaljenog metka. A to što sam izjavio je vrlo često korišćeno i zloupotrebavano od strane mojih političkih neistomišljenika, a rečeno je na jednom skupu koji nijesam ja organizovao, nego skupu koji je tada organizovala jedna politička stranka čiji je politički lider tada bio čovek koji je i danas *persona non grata* u samom Sarajevu koji je u ovom proteklom vremenu, na žalost kao moj kolega i profesor univerziteta, otprilike promijenio nekoliko puta svoje mišljenje. Ali taj skup je on organizovao i u ovoj mojoj knjizi koju vi citirate mogli ste to naći, da vam ja ne objašnjavam, pod naslovom "Organizator iz pozadine", sad ću vam reći tačno i stranicu na kojoj je sve objašnjeno.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Gospođo Uerc-Reclaf, dobili ste odgovor.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, hvala.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Robinson, to je strana 217...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, gospodine Kostiću, idemo dalje.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Molim da se ovaj dokument uvrsti u dokazni spis, BHS verzija je na strani 277, a ne kao što sam rekla 265. U stvari, ako pogledate ove dokumente koje imate, BHS verzija sledi nekoliko strana kasnije nakon engleske verzije.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću, a ovde se spominju i ulične tuče. Šta imate da kažete u vezi sa tim?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, u vezi sa tim mogu da kažem sledeće, ja sam tada bio predsednik Predsjedništva Crne Gore i to je bio juni mesec i trebalo je da obilježimo godišnjicu takozvanih "Belvederskih demonstracija" iz 1937. godine, kada je došlo do krvoprolića u tim demonstracijama. Snage režima Kraljevine Jugoslavije su tada pucale u te mirne demonstrante i tada je bilo nekoliko poginulih i veći broj ranjenih među kojima je teško ranjen bio i moj otac. Ja sam, naravno i bez funkcije koju sam pokrivaio osećao porodičnu obavezu da budem tamo, ali i kao predsednik Predsjedništva Crne Gore. Na tom skupu je trebalo da govori gospodin Momir Bulatović i mi smo se svi našli u zgradi opštine Cetinje pred odlazak na tu svečanost. U tim trenucima pred cetinjskim manastirom je bila organizovana neka manifestacija i jedna grupa mladića koji su tamo pravili nered, bila je privedena u policijsku stanicu. Njihovi istomišljenici su se organizovali tada i u jednoj grupi od 20 do 30 njih krenuli i došli organizovano pred zgradu Skupštine Opštine u trenutku kada sam ja upravo izlazio iz te zgrade Skupštine Opštine. Iako je bilo normalno da budem obaviješten o svemu što se zbiva, jer sam unutra bio u zgradi i bio sam predsednik Predsjedništva, na žalost niko me nije obavijestio od ovih koji su obezbjeđivali sve to, niti da je ta grupa mladića uhapšena niti da se grupa organizovano kreće prema zgradi, iako je bilo 10 do 12 policajaca tu, ta grupa mladića je nesmetano došla do mene. Ja sam mogao da ih razminem, naravno, na sasvim drugu stranu da odem, ali nisam znao o čemu se radi i sačekao sam da čujem šta je u pitanju. Oni su skandirali: "Pustite nam drugove, pustite nam drugove". Ja nijesam znao o čemu se radi uopšte. I tada je jedan od ovde prisutnih iz te grupe od njih 20 do 30, bio je u drugom, trećem redu, kazao je iz te grupe, bio je viši od svih ostalih, kazao je: "Vi ste izdajnik Crne Gore, vi prodajete Crnu Goru" i pljunio na mene. Cjelokupna ta grupa koja je tu bila iznenadila se takvim njegovim postupkom, pomerili su se, ustuknuli su nekoliko metara nazad, a grupa iz obezbjeđenja mojega je meni savetovala da se povučem u zgradu Skupštine Opštine. I Cetinje je moja opština, moj rodni grad i ja jednostavno sam se našao postiđen pred tom činjenicom ne da me neko pljuje kao predsjednika države, nego da se neko prema meni kao osobi, ličnosti na takav način ponese i ja sam u tom magnovenju ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Kostiću. Dakle, to je verzija te ulične tuče. Da li ste vi uradili nešto tada?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, upravo sam htio da kažem. Ja sam tada u tom magnovenju, ljut, pošao prema toj grupi i nogom sam uspio da tog momka koji je pljunuo na mene, da ga udarim u niži predio tijela, kasnije je policija intervenisala, tu grupu je pomjerila 20, 30 metara van kapije. Skandirali su otuda ponovo, nešto vikali, dovikivali i tako dalje. Ja se nisam htio skloniti u zgradu Skupštine Opštine, nego sam, kad se već situacija potpuno smirila i sve je bilo pod kontrolom, pošao prema toj grupi da se objasnim i da vidim o čemu se radi, jer još uvijek nisam znao šta je razlog njihovog okupljanja i njihovog revolta. Kako sam išao prema njima tom stazom, oni su počeli da viču, "bacite pištolj, bacite pištolj". To je letnje vrijeme bilo, ja sam otkopčao sako i kazao sam, to je bilo lagano neko odijelo, kazao sam, "ja nemam pištolja, meni pištolj u Cetinju mom ne treba". Oni su počeli da viču onda, "a, policija iza, a policija iza". Ja sam vidio stvarno, kad sam se okrenuo vidio sam 10 do 12 policajaca u koloni idu za mnom. Ja sam tada kazao, "policija nazad" i oni su me poslušali, oni su se vratili nazad. Ja sam toj grupi prišao. Jedna grupica njih je ovog momka koji je u međuvremenu bio okrvavljen, jer je jedan moj vozač Momir Vlahović u međuvremenu priskočio i mene povukao nazad iz te grupe i on je bio tu povrijeđen. Oni su njega tamo preko ulice preveli, a ja sam sa ovim momcima sasvim normalno razgovarao. Neko od njih je govorio "druže Branko", neko "druže predsjedniče", neko samo "Branko, ovo nije bilo za vas i vama namijenjeno" i tako dalje. I sasvim smo se normalno razumjeli i sporazumjeli i ja sam posle pošao na ovu svečanost, ali je ostalo da sam skidao kaput na Cetinju da se tučem. Ja to nijesam mogao, da kažem, od medija popraviti iako sam dao pravu verziju toga.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da ste sad pri kraju ove priče. Da, u redu. Hvala vam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, još jedno pitanje. Vi ste rekli da su demonstranti rekli da prodajete Crnu Goru. Na šta su oni mislili kada su to rekli, da prodajete Crnu Goru kome?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to već možete sami zaključiti, ali mi je vrlo jasno i zašto me to i pitate, i zbog toga sam i molio gospodina Bonomija u jednom trenutku da se na mene ne ljuti. Vidite i gospodin Bulatović u svojoj knjizi, kad govori o sporovima koje smo imali oko državno-pravnog

statusa Crne Gore i buduće države, govori o tome da se ja priklanam gospodinu Miloševiću. A ja sam upravo zbog tih optužbi koje su stalno meni upućivane, pa i od mojih partijskih drugova, govorio da se ja ne priklanam nikome, nego da nikome ne dozvoljavam da voli Crnu Goru više od mene i da upravo moja zabrinutost za sudbinu Crne Gore u slučaju samostalne države ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, odgovorili ste na moje pitanje, nema potrebe da iznosite sve te detalje. Ja bih vas zamolila da na moja pitanja odgovarate što je kraće moguće kako bismo završili sa unakrsnim ispitivanjem što je pre moguće.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Maliciozno, zato moram malo opširniji da budem, jer sa kratkim odgovorima ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću, pitanja nisu maliciozna, pitanja su veoma prikladna.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, htela bih da pogledamo sad još jedan odlomak iz vaše knjige i to deo koji počinje sa stranom 217. Molim da se prevod podeli svim učesnicima u postupku, a takođe naravno i gospodinu Miloševiću. Gospodine Kostiću, radi se o govoru na mitingu koji je održan 2. oktobra 1990. godine, mislim da se radi o mitingu o kome ste vi upravo govorili o tome kako je tamo bilo prisutno 70.000 ljudi, odnosno 700.000 ljudi. Da li je to taj govor koji vi spominjete u knjizi?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, čitava Crna Gora nema 700.000 ljudi, ja sam rekao oko 70.000 prema proceni štampe da je bilo prisutnih, ne 700.000. 70.000. To je taj miting. I hvala vam što ste na njega ukazali, na ovaj tekst.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na trećoj strani engleske verzije, to je drugi paragraf, to bi trebalo da bude obeleženo i za vas, stoji sledeće: "Tragedija koja se nadvila nad ovom zemljom, tragedija srpskog naroda u Hrvatskoj je prevelika da bismo se podelili ...

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju original.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: "Partije i simpatizeri, srpska deca i srpske žene i starci napuštaju svoje domove i sada ponovo su primorani da traže pomoć od vojske spasa u kasarnama." Gospodine Kostiću, vi ste ovaj govor održali 2. oktobra 1990. godine. To je malo kasnije nakon balvan revolucije kada su bili postavljeni oni balvani, zar ne? A vi sada govorite tu o srpskoj deci, o srpskim ženama i o starcima koji su morali da beže, a to se još uvek nije bilo desilo, zar ne? Kako ste uopšte mogli da kažete te stvari?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ako govorite o Borovom Selu, onda se to nije desilo, to se Borovo Selo desilo tek 1991. godine i to u maju mjesecu. Ja sam posjetio u julu. Ali ja sam govorio o tome što se zbivalo na teritoriji republike Srpske Krajine, na području Knina, Benkovca i drugih mjesta u Hrvatskoj na tim područjima gdje je bio srpski živalj. I već tada je bilo evidentno i jasno i sredstva informisanja su obavještavala već tada da se srpski živalj i žene i djeca i tako dalje, pokušavaju sklanjati i pored ostalog i u kasarne Jugoslovenske narodne armije. Jer međunacionalni sukobi i te tenzije na nacionalnoj i verskoj osnovi na teritoriji Hrvatske nisu počeli 1991. godine. 1991. godine je došlo do otvorenih napada već u maju mesecu na Jugoslovensku narodnu armiju. Ali što se tiče međunacionalnih sukoba i ugrožavanja građana, toga je bilo već i u 1990. godini.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, mi već dugo vremena smo čuli ovde razne iskaze i prvi sukobi o kojima smo čuli su se desili na Plitvicama i u Pakracu, a to je sve bilo 1991. godine. Ali vi ovde 1990. godine govorite o tome kako su srpske žene i srpska deca u zbegu, i stari bespomoćni ljudi. Međutim, tu se radi o jednom užasnom preuveličavanju. Zar se ne biste složili sa tim? Zar nije, jer to se nije tada desilo u to vreme.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, ja sam ovaj skup koji je pokušala da organizuje jedna opoziciona partija i koji je bio organizovan očigledno sa ciljem da se u predizbornoj aktivnosti, pored ostalog, pridobije, da se i ja pridobijem za tu partiju, kako su mi kasnije rekli, što nisu naravno uspjeli, čitav ovaj skup je organizovan bio da se smiruju tenzije, a ne da preuveličava. Ono što je nesporno i ono što je sigurno, to je da je u opštinama na području Kninske Krajine, tamo gdje je srpsko stanovništvo bilo u manjini, tamo gdje još uvijek nije bilo većih međunacionalnih sukoba, gdje nije bila angažovana Jugoslovenska narodna armija i gdje policijske snage Tuđmanove vlasti nijesu pokušale ući i razoružati policijske snage na teritorijama srpskih opština, tamo je bilo međunacionalnih sukoba, bilo je nesigurnosti i bilo je sasvim

sigurno ovog bježanja srpskog stanovništva i nejači i njihovog sklanjanja u kasarne. I kao što vidite ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, tokom tog istog govora, odnosno u vašoj knjizi, vi spominjete taj događaj i spominjete atmosferu jednu gde su se izvikivali razni slogani, gde se pozivalo na oružje i u takvoj atmosferi vi govorite o srpskoj nejači, o srpskim ženama kako njima prete, a takođe govorite i o genocidu koji pretil srpskom narodu u Hrvatskoj, a to je u stvari potpirivanje nacionalizma, talasa nacionalizma i svega onoga što se dešavalo tamo, zar ne? Vi ste u stvari samo doprinosili da se povećaju napetosti, a niste ih smirivali.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To nije tačno, gospođo. Vi možete takav zaključak sami da izvedete, ali ako ste već pažljivo pročitali moju knjigu, onda ste mogli da vidite, a ja sam i pomenuo da je i to možda jedan od razloga koji me je doveo na mjesto predsjednika Predsjedništva Crne Gore u toj situaciji, iako starijeg od svih ovih ostalih 20 i 25 godina, upravo činjenica što sam u tom vremenu uzavrelih međunacionalnih strasti ja bio taj koji je gasio požare političke u Crnoj Gori i ja bio taj koji je uspevao da se nametne masi i da te izavrele strasti smiri i da se masa mirno razide. To se desilo, gospođo i na ovom skupu, to se desilo i na skupu u Rožaju, na skupu u Plavu gdje su se okupili bili na jednoj strani samo Muslimani i Albanci, a na drugoj strani Srbi i Crnogorci, samo ih je kordon policije dijelio i čitav dan nijesu uspjeli tamo da se razidu, ja sam uveče dolaskom svojim tamo uspio da smirim situaciju i da se masa mirno razide, da ne dođe do krvoprolića. Prema tome, čitav moj angažman, za čitavo ovo vrijeme, gospođo, bio je okrenut na smirivanju strasti, a ne na raspirivanju strasti. A vi možete izvlačiti zaključke kakve želite.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Gospodine Kostiću, vi ste sa gospodinom Miloševićem već razgovarali o ohridskoj mirovnoj inicijativi. U stvari, pre toga htela bih da se u dokazni spis uvrsti ovaj deo govora.

SUDIJA ROBINSON: Prihvata se.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dakle, spominjala se ohridska mirovna inicijativa i to je u transkriptu na stranama 47819 do 47820. U vezi sa Ohridskom mirovnim inicijativom, to je bilo u tabulatoru 20, dokazni predmet 333, to se takođe nalazi i na drugoj strani, to ću vam pročitati i tu

ustvari stoji da će: “Predsedništvo formirati jednu državnu komisiju kako bi utvrdila činjenice, situacije, dakle utvrđivanje činjeničnog stanja i sprovođenja odluka, a zatim da će se zatražiti da Posmatračka misija Evropske zajednice (European Community Monitoring Mission) se uključi i u nadziranje i izvršavanje tih odluka”. Da li se sećate toga? To je druga strana engleskog prevoda, treći paragraf. Dakle, tu stoji: “Predsedništvo SFRJ formiraće državnu komisiju za utvrđivanje činjeničnog stanja i kontrolu sprovođenja odluka i zatražiće da se posmatračka misija Evropske zajednice uključi u nadziranje izvršavanja ovih odluka.” Gospodine Kostiću, da li se vi sećate da ste imali sastanak sa gospodinom Jovićem i gospodinom Miloševićem i to 2. avgusta 1991. godine i to upravo u vezi sa ovim pitanjem kada ste doneli odluku da ne dozvolite Evropskim posmatračima da učestvuju u tome?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ohridske deklaracije se veoma dobro sjećam i čitavog ohridskog sastanka. Vi ste verovatno propustili da tu pomenete i da kažete da je taj ohridski sastanak neuspješno završen, jer ga je razbio praktično Franjo Tuđman, napusti je sjednicu prije nego što smo usvojili Ohridsku deklaraciju. Ipak mi preostali koji smo bili tamo u odsustvu Franje Tuđmana, Ohridsku deklaraciju smo prihvatili. Stjepan Mesić je insistirao da se JNA povuče u kasarne, što mi svi ostali nijesmo prihvatili i svi smo ostali bili za to da se JNA povuče u kasarne nakon što se razoružaju paravojne formacije u Hrvatskoj. A što se tiče ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, gospodine Kostiću ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Sad sam mislio da odgovorim na ovo pitanje vaše za taj sastanak sa Jovićem i Miloševićem 2. avgusta, kako vi kažete, ja se zaista ne sjećam, a mogu da potvrdim i znam da smo mi bili od prvoga dana veoma rezervisani prema internacionalizaciji jugoslovenske krize i da smo činili sve da se ta jugoslovenska kriza ne internacionalizuje, a da su gospodin Tuđman, gospodin Mesić, gospodin Ante Marković i ministar inostranih poslova gospodin Lončar sve učinili da se jugoslovenska kriza internacionalizuje. Prema tome, ne isključujem mogućnost, ali se tog sastanka zaista ne sjećam, ali je moguće da sam bio na nekom takvom sastanku i da sam i sam bio rezervisan prema angažovanju Evropske zajednice (European Community) u rešavanju naše krize, što čini mi se da je razvoj događaja mi dao za pravo, jer se međunarodna zajednica tu krajnje jednostrano postavila.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću, morate da se potrudite da direktnije odgovarate na pitanja i kraće nego do sada što ste radili. Pređite na suštinu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Časni Sude, ja sam se ustvari pozivala na svedočenje gospodina Jovića i na njegovu knjigu "Poslednji dani SFRJ", i to na onaj deo vezan za 2. avgust 1991. godine. Gospodine Kostiću, tokom svedočenja vi ste govorili o poseti dve delegacije iz Zapadne Slavonije koje ste primili, to je strana transkripta 47642 i vi ste rekli da vojska nije imala dovoljno sredstava na raspolaganju kako bi zaštitila ljude u Zapadnoj Slavoniji. Moje pitanje je sledeće. Vama je poznato da su šešeljevici, dobrovoljci i Beli orlovi došli u Zapadnu Slavoniju i to u Voćin i da su oni učestvovali u borbama tamo. To vam je poznato?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ni za šešeljevce ni za Bijele orlove nijesam znao tada. Prvi put sam saznao da su Šešeljevi dobrovoljci bili na području Zapadne Slavonije kada su izbjegli Srbi iz Zapadne Slavonije tražili da govorim njima na tribini u Domu sindikata, to je bilo negdje, ja mislim u, ako se ne varam, decembru mjesecu 1991. godine, i tada je gospodin Šešelj mene telefonom zvao da me pita može li i on prisustvovati tom skupu izbjeglih Srba iz Zapadne Slavonije zbog toga što on ima dobrovoljaca upućenih tamo. Za šešeljeve dobrovoljce sam već rekao da sam bio obaviješten oko toga da je on slao dobrovoljce, ali da ih nije organizovao kao posebne jedinice, nego ih je uključivao u sastav Jugoslovenske narodne armije i jedinica Teritorijalne odbrane.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, vi ste dosta vremena sa gospodinom Miloševićem proveli u vezi sa formulacijom Brionske deklaracije, radi se o dokaznom predmetu D 333, tabulator 68, i obojica ste se složili da se tu ne spominje period odlaganja od tri meseca u vezi sa proglašenjem nezavisnosti. Da li se sećate toga?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Sjećam se.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Međutim, u dokumentima koji su u vezi sa Brionskom deklaracijom postoji takođe i jedan sporazum o razumevanju monitorske misije u Jugoslaviji i to iz 1991. godine. Da li je vama poznat taj memorandum? To je juni 1991. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja bih vas molio da me podsetite o čemu se radi. Je li to u sastavu kao aneks Brionske deklaracije ili nešto drugo, jer

za Brionsku deklaraciju je poznato, ja sam već rekao da Brionsku deklaraciju mi nijesmo imali sastanak Predsjedništva na Brionima? Gospodin Jović i ja smo pošli tamo i vratili se, a da nismo imali sastanak Predsjedništva. Bila je samo ova grupa članova Predsjedništva iz ovih secesionističkih republika i predsjednici republika Slovenije i Hrvatske. A Predsjedništvo je Brionsku deklaraciju prihvatilo tek naknadno i to nakon što je prihvatila i savezna Vlada.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U Brionskoj deklaraciji dodatak 2 se odnosi na posmatračku misiju i ono što vam ja iznosim je memorandum o razumevanju u vezi sa radom posmatračke misije.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Je li mislite na ovo Aneks 2: "Smjernice za misiju posmatrača u Jugoslaviji"? Je li to to?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ne, ne govorim o Aneksu 2, već o Memorandumu o razumevanju u vezi sa posmatračkom misijom u Jugoslaviji od 13. jula 1991. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, možete li mi dati taj tekst, gospođo? Je li tako? Ja što imam, ja imam Brionsku deklaraciju i Aneks 2.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Izgleda da imamo problem sa verzijom na BHS-u. Mislim da smo stavili englesku verziju na grafoskop. To je strana 21, molim vas stavite je na grafoskop, a to je deo Memoranduma o razumevanju i to donji deo. Molim vas pomerite da bismo mogli da pročitamo Memorandum o razumevanju i to donji deo da vidimo. Da i tu se kaže: "Pod (b), član 1: Mandat. Slovo (b) ", kaže se da "nadziru ostvarivanje deklaracije o nezavisnosti u periodu od tri meseca kao što je dogovoreno između strana u kontekstu sporazuma ostvarenog na Brionima, posebno u vezi sa graničnim režimom i sigurnošću na granicama".

prevodioci: Prevodioci napominju da je to prevod sa engleskog.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, u vezi sa ovim nema sumnje da je Brionska deklaracija uključila i jedan tromesečni period suspenzije ostvarivanja "Deklaracije o nezavisnosti", je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Brionska deklaracija je tamo gdje se govori o tri mjeseca, pa i u ovom dijelu što ste vi sada pročitali, ona govori o tromesečnom periodu u kome treba da se povrti stanje na granicama,

a stanje na granicama je samo na teritoriji Slovenije, granice Hrvatske međunarodne na teritoriji Jugoslavije, na teritoriji Hrvatske nijesu bile zaposjednute od hrvatske paravojske, samo od slovenačke paravojske su bile zaposjednute granice na teritoriji Slovenije. I dogovoreno je da se u roku od tri mjeseca, dakle, to je tromjesečni period koji se pominje i u Brionskoj deklaraciji, da se u periodu od tri mjeseca nađe odgovarajuće rješenje za stanje na granicama koje bi podrazumjevalo rešenja koja su bliska onima u Evropskoj zajednici, a to znači pošto su našu granicu do tada obezbjeđivale vojne snage JNA, da se nađe rješenje koje će podrazumjevati najvjerovatnije da policijske snage štite granicu. Dakle, to je period od tri mjeseca koji se odnosi na granice na teritoriji Slovenije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, da li nam vi sada kažete da Brionska deklaracija i rasprave koje su vođene na Brionima nemaju nikakve veze sa suspenzijom ostvarivanja "Deklaracije o nezavisnosti", da li nam to kažete, proglašenja nezavisnosti, da li nam to kažete?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, kako da nemaju veze? Imaju veze, ali Brionska deklaracija nigde ni na jednom mjestu ne kaže da će se u roku od tri mjeseca, ako se rješenje ne nađe, proglasiti nezavisnost. Brionska deklaracija govori o tome da se uspostavi mir i da se traži mirno rešenje političke krize. A tri mjeseca kao suspenzija i vraćanje stanja na granici Slovenije od prije 25. juna se spominje samo kada je u pitanju granica i traženje rešenja za zaštitu granice na način koji bi bio sličan Evropskoj zajednici. A, ima veze međusobne, na kraju krajeva Brionska deklaracija i naši zaključci predsjedništva od 4. jula ustvari nisu ništa drugo nego pokušaj da Evropska zajednica izvrši svoje dvije tačke obaveza koje je prihvatila kao tri tačke u paketu kada smo izabrali gospodina Mesića za predsjednika, a to je, znači, suspenzija akata o otcjepljenju, uspostava mira i traženje mirnog i političkog rešenja uz istovremeno pritisak Evropske zajednice na slovenačko i hrvatsko rukovodstvo da ne blokiraju institucije savezne države, dakle, ni Predsjedništvo ni Skupštinu ni Vvladu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, dozvolite da vas uputim na dokazni predmet odbrane D 333, tabulator 68. Ne, izvinjavam se, 86. Gospodine Kostiću, to je Sabor Republike Hrvatske, deklaracija Sabora od 8. oktobra 1991. godine. Ovaj dokument Sabora se odnosi na referendum održan u Hrvatskoj od maja 1991, 19. maja 1991. godine, pominje se 25. juni 1991. godine koji se pominje u Brionskoj deklaraciji

i kaže se: "Utvrđujući da se u roku utvrđenom Brionskom deklaracijom utvrđuje tromesečni rok odgode primene ustavne odluke koji je određen Brionskom deklaracijom istekao 7. oktobra 1991. godine, utvrđujući da se u roku utvrđenom Brionskom deklaracijom pojačane agresivne akcije, to jest JNA i srpskih terorista na gradove i sela, i da su bezobzirno uništavani gradovi i sela". Sad ću preskočiti nekoliko redova: "Utvrđujući da Jugoslavija kao državna zajednica više ne postoji, Sabor Republike Hrvatske na zajedničkoj sednici svih veća održanoj 8. oktobra 1991. godine donosi odluku, Republika Hrvatska od dana 8. oktobra 1991. godine raskida državno-pravne veze na temelju kojih je zajedno sa ostalim republikama i pokrajinama tvorila dosadašnju SFRJ." To je u stvari odluka koja je doneta 8. oktobra 1991. godine, Odluka o nezavisnosti. Gospodine Kostiću, oni takođe ovde pominju Brionsku deklaraciju. Šta kažete na to?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, gospođo, vaš osnovni problem jeste u tome što ste vi optužnicu pisali u Zagrebu i samo u Zagrebu, a toliko puta smo do sada ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Odbacujem to i zaustaviću vas, zaista odbacujem takvu vrstu tvrdnje.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: A ako mogu da nastavim misao, toliko puta sam ja do sada, u dosadašnjem svedočenju ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću, mi ne želimo da nastavite tu misao, mi želimo vaš direktan odgovor.

SVEDOK KOSTIĆ: To što je gospođa pročitala, to piše u tekstu, ali sam ja u dosadašnjem svedočenju toliko puta i na toliko primjera pokazao da je Hrvatsko vrhovništvo i Hrvatske vlasti, u želji da dođu do samostalne i nezavisne države, toliko puta na svoj način tumačili sve ono što je međusobno dogovarano, uključujući čak i dva primirija zaključena u Hagu (The Hague) na Haškoj konferenciji gdje je dogovoreno bilo u prisustvu najviših zvaničnika Evropske zajednice i Haške konferencije bezuslovni prekid vatre i bezuslovna deblokada kasarni JNA na teritoriji Hrvatske, ni jedan ni drugi put to nisu uradili, nego su na svoj način tumačili te sporazume.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, želela bih da ovaj Memorandum o razumevanju bude uveden u spis u toj grupi dokumenata koja se odnosi

na Brionsku deklaraciju, jer mi smo utvrdili da ovaj Memorandum o razumevanju nije ranije uveden u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da, uvodi se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 946.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Takođe bih želela da ponudim ovaj dokazni predmet Odbrane koji je prvobitno bio dokazni predmet Odbrane, tabulator 86. Koliko sam videla gospodin Milošević to nije ponudio na usvajanje.

SUDIJA KVON: To jeste uvedeno u spis, ali pitam se da li je tabulator 68 uveden u spis.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da li sam ja govorila o tabulatoru 68? Ja sam sada pominjala tabulator 86. A, 68 nije uveden u spis.

SUDIJA KVON: Rečeno mi je da sam u pravu, 86 je već uvedeno u spis, a 68 nije, tako da ćemo uvesti 68.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala, časni Sude. Sada ću se osvrnuti na 1. oktobar 1991. godine. Gospodine Kostiću, vi se sećate da je tokom vašeg iskaza sudija Bonomi tražio da vidi zvanični dokument kojim je proglašena neposredna ratna opasnost ili donesen zaključak o postojanju neposredne ratne opasnosti. I sada bih prvo želela da vam pokažem odlomak intervjua koji ste dali za dokumentarni film "Smrt Jugoslavije" (The Death of Yugoslavia) i to je na sistemu senkšon. Pre nego što to pustimo, podelićemo transkript.

(Video snimak)

Branko Kostić: *Ali za donošenje takve odluke nam treba dvotrećinska većina u Predsjedništvu. Drnovšek nije dolazio na sjednice, Mesić isto tako, Bogičević i Tupurkovski nekad dođu, nekad ne dođu. I mi smo za tu sjednicu koja je bila 30. septembra upravo pripremili dnevni red o političko-bezbjednosnoj situaciji u zemlji, pa smo pripremili i neke zaključke dosta opširne, jedno sedam, osam stranica, pa smo u tim zaključcima dali i neke ocene ovako dosta provokativne za koje smo znali da će biti mnogo primjedbi i prigovora i Tupurkovskog i Bogičevića i tako dalje, a negde smo pri kraju u jednom tekstu kazali gotovo*

neprimjetno da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti. I kad je počela rasprava oko svega toga, mnogo smo vremena ostavili raspravljajući o ovom prvom dijelu zaključaka oko ovih ocjena koje su bile sporne i tako dalje. Onda smo mi popustili jedanput, pa popustili drugi put, pa izbrisali jedan stav, pa izbrisali drugi stav, pa treći. Ova ocjena o tome da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti, dakle formulacija kakva je u Ustavu Jugoslavije, je za njih ostala neprimjećena, jednostavno nisu imali primjedbi na njega. I te zaključke tako usvojene sa svih šest glasova, dakle dvotrećinska većina, mi smo dali Tanjugu i sredstvima informisanja, oni su javno publikovani i to ne može niko danas osporiti, postoje stenogrami iz kojih se tačno može vidjeti i provjeriti da je to ocjena koju je Predsjedništvo usvojilo sa šest glasova, dakle dvotrećinskom većinom. Narednog dana Bogičević i Tupurkovski su dobili pismeni ukor od Mesića i Drnovšeka zašto su uopšte došli na tu sjednicu Predsjedništva. I za sljedeću sjednicu Predsjedništva koja je održana 3. oktobra, kad smo mi konačno priješli na rad u ratnim uslovima Predsjedništva, ovi se nisu više ni pojavili, ali mi smo već na osnovu toga imali uslove zaista prema ustavu da prijeđemo na taj rad, a ti uslovi su nam dozvoljavali da Predsjedništvo može da radi, da kažem, i kad je na sjednici jedan ili dva ili tri ili pet ili svih osam članova Predsjedništva, gdje više ne važe oni mirnodopski uslovi. Dakle, mi se jesmo tu zaista poslužili jednim ovako da kažem, političkim trikom, je li, no nije to ni prvi ni poslednji put u takvim situacijama, ali smo to uradili želeći da opet u odlukama koje donosimo, ostanemo do kraja u granicama ustava koji definiše to pitanje, i ostali smo zaista u granicama ustava. I mi nismo poslije toga nijednu odluku donijeli sa zakonskom snagom koja bi recimo ograničila demokratske slobode, ukinula političke partije, i tako dalje, a sve smo to mogli da uradimo.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, vi ste znali da gospodin Bogičević i gospodin Tupurkovski ne bi glasali u prilog uključivanja te izjave o postojanju neposredne ratne opasnosti i zato ste primenili takav jedan trik, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ovo su trenuci iskrenosti, mislim da je tako, mislim da je tako. Ali imajte u vidu da se mi mjesec dana prije toga nismo mogli sastati. Zemlja je u ratu, a oni bojkotuju rad Predsjedništva. I nakon njihovog dolaska, 1. septembra Mesić piše pismo Izetbegoviću i Gligorovu i kritikuje zašto su ovi 1. septembra došli na sjednicu Predsjedništva. A preuzeli

su obavezu i Evropska zajednica i svi oni da neće blokirati rad saveznih institucija. Prema tome, nemam šta da vam kažem, to je, da potvrdim samo ovo što sam rekao zaista.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, kako je sudija Bonomi tražio dokument u kojem se zaista i kaže da je Predsedništvo zaključilo ili proglasilo postojanje stanja neposredne ratne opasnosti, i ja ustvari nisam našla zvaničan dokument u kojem bi bila ta konkretna izjava, zvanična izjava. Možete li nam pomoći u vezi sa tim?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi u tom trenutku kad je gospodin Bonomi to pitao, u tom trenutku ja nijesam ni znao da je recimo to objavljeno u "Službenom listu", istina gospodin Bonomi je smatrao i vjerovatno ostao pri tom svom mišljenju da je to trebalo da bude neka posebna odluka. Ja sam ostao pri uverenju da se ne radi o odluci nego se radi o ocjeni stanja neposredne ratne opasnosti. I ta ocjena stanja neposredne ratne opasnosti je objavljena u "Službenom listu" i mislim da je gospodin Milošević na narednom zasjedanju taj "Službeni list" priložio i uvrstio u listu dokumenata.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U ovom transkriptu koji smo dobili o ovome što je profesor Kostić govorio tada za televiziju, on je rekao na srpskom jeziku da je ocena o neposrednoj ratnoj opasnosti stavljena u taj širi tekst prilično neprimetno. A ovde u prevodu se kaže: "*We sneaked in that formula*", što će reći "prokrali tu formulu", što nije tačno, jer on kad kaže da nešto nije bombastično rečeno nego je bilo u kontekstu teksta, pa su se time poslužili, to je jedna stvar, a reći prokrali tu odluku je ipak nešto prilično nekorektno. Prema tome, molim vas da imate u vidu prevod onoga što je gospodin Kostić zaista rekao u televizijskoj emisiji. I ovo što se odnosi na političku, kako bih rekao, taktiku, ne odnosi se ni na kakvo prokradanje i prikradanje, nego na jedno neupadljivo stavljanje ovog elementa.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Možemo li to da pojasnimo, molim vas?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, morali bismo ponovo da pustimo taj videosnimak. To je u sredini ili prevodioci mogu ...

prevodioci: Prevodioci se slažu sa datim objašnjenjem.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ja bih želela da se ovaj video snimak uvede u spis.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA KVON: Da li ste čuli pojašnjenje prevoda?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, hvala vam za to pojašnjenje. Želite da se uvede taj video snimak?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, to je intervju koji je dat za dokumentarni film "Smrt Jugoslavije". I to još nije uvedeno u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da, uvodi se u spis. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja samo želim da mi razjasnite da se uvodi u spis video snimak, a ne ovaj transkript koji je pogrešan.

SUDIJA ROBINSON: Šta vi nudite na usvajanje?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Nudimo video snimak i prevod koji se nalazi u transkriptu, ovde u sudnici imamo transkript i imamo pojašnjenje gospodina Miloševića i mislimo da je to dovoljno.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, naravno sve se uvodi i to uz vaše pojašnjenje.

SUDIJA KVON: Gospođo Uerc-Reclaf, ko je preveo ovaj transkript? Sećam se da je postojao jedan opšti problem prevoda u vezi sa ovim dokumentarnim filmom "Smrt Jugoslavije"?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Prevod su napravili ljudi koji su napravili taj dokumentarni film.

SUDIJA KVON: Dakle, BBC (BBC)?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da.

ADVOKAT KEJ: Ako mogu da dodam samo sledeće. Pošto bi prevodilačkim kabinama pomoglo kad se da ovaj dokument unapred, oni se onda naravno oslanjaju na taj dokument kada se pusti video snimak, a videli smo da je gospodin Milošević ispravio taj prevod i prevodioci su naravno primereno prihvatili tu ispravku. Ali, naravno, pošto se koriste dokumenti koji se prethodno dostave kabinama, moramo imati na umu probleme koji proizlaze, jer ne dobijamo prevod onog što je na video snimku, već prevod iz tog pomoćnog sredstva, pomoćnog izvora koji se stavlja na raspolaganje prevodiocima.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Prevod na engleski biće obeležen samo u svrhu identifikacije, dok se čeka zvanični prevod.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva 947.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, ja sam već prešla na dokumente koji se odnose na 1. oktobar 1991. godine, a u vezi sa dokaznim predmetom Odbrane tabulator 33, to je: "Izjava Predsedništva SFRJ od 1. oktobra 1991. godine". Ja sam pažljivo pročitala ovaj dokument i nisam našla nikakvu zvaničnu izjavu ili zaključak koji je donesen o postojanju neposredne ratne opasnosti. Meni se čini da je to samo rasprava o tome da postoji opasnost izbivanja rata. Da li možemo da stavimo ovaj dokument pred svedoka? Gospodine Kostiću, u tom dokumentu na prvoj stranici u sredini stranice kaže se "da su odgovarajući savezni organi obavestili Predsedništvo da je politička i bezbednosna situacija u zemlji izuzetno ozbiljna i dramatična i da postoji opasnost od izbivanja rata".

prevodioci: Ovo je prevod sa engleskog.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: To je ono što su članovi Predsedništva rekli ovde. U ostatku dokumenta ja ne vidim nigde da je Predsedništvo zaključilo da postoji stanje neposredne ratne opasnosti. Da li se tako odvijala ta rasprava?

prevodioci: Mikrofon za svedoka.

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, ovaj tekst na koji vi upućujete, to je tekst saopštenja Predsedništva sa sjednice od 3. oktobra, to je saopštenje sa sjednice od 3. oktobra, a na sjednici od 1. oktobra, dakle na sjednici od 1. oktobra smo mi sa dvotrećinskom većinom članova Predsjedništva u skladu sa Ustavom konstatovali postojanje i ocjenili postojanje stanja neposredne ratne opasnosti. Sjednicu smo pokušali zakazati za 2. oktobar, to sam već rekao, pa na intervenciju Mesića nisu došli ni Tupurkovski ni Bogićević, pa smo je zakazali za 3. oktobar, na njihovu molbu pomjerali, nijesu ni tada došli, protivustavno je Alija Izetbegović kao predsjednik Predsjedništva onemogućio Bogićevića da dođe, moram reći da je protivustavno to uradio i Gligorov prema Vasilu Tupurkovskom, jer je samo Skupština Bosne i Hercegovine i Skupština Makedonije mogla ovim članovima Predsjedništva uskratiti da dođu na sjednicu Predsedništva SFRJ. Prema tome, na sjednici Predsjedništva od 3. oktobra, mi smo ...

TUŽILAC UERC-RECLAF: Gospodine Kostiću, gospodine Kostiću ...

SUDIJA BONOMI: Čini mi se da se ovaj dokument bavi onim što je pokrenuto u intervenciji svedoka, jer na kopiji koju ja imam piše 10. oktobar.

TUŽILAC UERC-RECLAF: To je greška. Original na BHS-u kaže 1. oktobar.

SUDIJA BONOMI: I tu se pominje 30. septembar, kaže se "da se to desilo prethodne noći". Poslednji paragraf na mojoj stranici kaže, "u takvim okolnostima Štab Vrhovne komande raspravljao je o mogućim merama koje treba preduzeti".

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ali ovde se pominje sastanak.

SUDIJA BONOMI: Dakle, jučerašnji sastanak, dakle reč je o 30. septembru. I kada sam ja mislio da je dokument od 10. oktobra, onda sam mislio da

bi taj sastanak trebalo da bude od 9. oktobra. Međutim, sada je to sve pojašnjeno, to je od 30. septembra.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Možda nam gospodin Kostić može pomoći. U ovom dokumentu pominje se “sednica Predsedništva koja je održana juče u Beogradu” i pominje se Bogić Bogićević i sednica Predsedništva na koji je učestvovao gospodin Bogićević. Kada je to održano i da li taj dokument koji je sada pred vama se odnosi, da li pominje tu sednicu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Molim vas, sa sjednice od 1. oktobra je išlo saopštenje Predsjedništva SFRJ koje je emitovao “Tanjug” i koje smo mi u glavnoj raspravi, u glavnom ispitivanju već pomenuli i uvrstili u dokumenta. Dakle, to je sa sjednice od 1. oktobra. I Tanjug je 1. oktobra uveče objavio to saopštenje Predsjedništva u kome se domaća i međunarodna javnost ...

SUDIJA BONOMI: Na šta se odnosi ovaj dokument? Možete li to da nam pojasnite? I onda ćemo moći bolje da napredujemo.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Bonomi, ovaj dokument koji je gospođa pomenula na strani 31 knjige, to je saopštenje Predsjedništva sa sjednice od 3. oktobra.

SUDIJA BONOMI: Gledamo tabulator 33.

SUDIJA KVON: Molim vas pogledajte tabulator 33, u vašem svežnju dokumenata.

SVEDOK KOSTIĆ: Molim vas, tabulator 33 je saopštenje sa sjednice Predsjedništva SFRJ održane 1. oktobra 1991. godine i to je saopštenje sa te sjednice koje je emitovao Tanjug 1. oktobra uveče. I kao što vidite, na strani 4 ...

SUDIJA BONOMI: Zašto u tom slučaju, zašto je datum 1. oktobar, a onda se počinje rečima “Predsedništvo SFRJ je održalo sastanak juče u Beogradu”?

SVEDOK KOSTIĆ: Ja pokušavam to da tražim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, to ne postoji u originalnom tekstu. Ovde piše "u Beogradu je održana sednica Predsedništva SFRJ". Nema reči "juče".

SVEDOK KOSTIĆ: Nema "juče" u originalu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo, pogledajte, stavite na grafoskop srpski tekst, neka vam prevodioci prevedu. Piše: "U Beogradu je održana". Ja se čudim šta je sporno i ne mogu da nađem.

SUDIJA ROBINSON: Onda moram takođe da pitam za poslednji paragraf u kome se kaže: "U tim okolnostima sinoć je Štab Vrhovne komande raspravljao" o tome i tome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovde se kaže: "U takvim okolnostima Štab Vrhovne komande je prošle noći razmatrao moguće mere i poslao predsedniku Hrvatske i Vladi Hrvatske i Glavnom stožeru hrvatske vojske upozorenje koje je javno publikovano". Oni pominju šta su sve imali u vidu.

SUDIJA ROBINSON: Shvatam, shvatam, a u petom imamo nešto što, gospođa Uerc-Reclaf, što je vrlo blizu nečega što bi bila formalna procena. Paragraf počinje rečima "izgubljeni su mnogi životi", u verziji na engleskom, a poslednja rečenica je, "procenjuje se da to predstavlja ozbiljan rizik još žesćeg međuetničkog sukoba i sukoba između republika" i da se "Jugoslavija suočava sa neposrednom ratnom opasnošću".

prevodioci: Prevodioci napominju da je ovo prevod sa engleskog.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, ovo liči na procenu toga da je postojala neposredna ratna opasnost.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U vezi sa tim samo jedno pitanje za gospodina Kostića koji je dao tu procenu. Oni koji su podneli izveštaj Predsedništvu, ko je napravio tu procenu? Oni koji su podnosili izveštaj Predsedništvu ili samo Predsedništvo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ovo je saopštenje, gospođu koje je usvojilo Predsedništvo SFRJ u sastavu od šest članova sa dvotrećinskom većinom *ad literam*, ovakav tekst je usvojilo Predsedništvo SFRJ. Razmatralo je političko-

bezbjedonosnu situaciju i pored ostalog, zaključilo da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti. To su svih šest članova usvojili jednoglasno na sjednici od 1. oktobra. A u raspravi na toj sjednici je konstatovano ovo što je gospodin Milošević upozorio da je Štab Vrhovne komande prethodne noći uputio upozorenje i pismo, i tako dalje Stožeru Hrvatske, i tako dalje Ali ovo je tekst saopštenja o ocjeni stanja političko-bezbjedonosne situacije u zemlji koji su ovakav *ad litteram* usvojili svih šest članova Predsjedništva.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, hvala. Gospodine Miloševiću, sada ćemo napraviti pauzu. Da li ste želeli da ukazete na nešto?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jednu ispravku. Malopre slušajući vas, vi ste citirali ovaj pasusu u kome se pominje neposredna ratna opasnost, i ja sam čuo reč da postoji rizik. Ovde u tekstu na srpskom jeziku nije upotrebljena reč rizik, nego postoji ozbiljna pretnja, znači da to ozbiljno pretilo da dovede do još težih, i tako dalje. Rizik i pretnja su dva različita pojma.

SUDIJA ROBINSON: Ne želim da se sada u to upuštamo. Napravićemo pauzu na 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, sedite. Možete da nastavite, gospođu Uerc-Reclaf.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Hvala. Časni Sude, tokom pauze sam primetila da onaj dokument o kome smo govorili, tabulator 33 dokaznog predmeta Odbrane, da je to ustvari isti dokument kao i tabulator 6, dokazni predmet 328. Međutim, čini mi se da je prevod tabulatora 33 malo precizniji. Postoje određene razlike u engleskom prevodu, međutim ja bih htela da predložim da se u dokazni spis usvoji tabulator 33 kako bismo imali bolji prevod.

SUDIJA KVON: To je uvršteno.

SUDIJA ROBINSON: Da, to smo već uvrstili u spis.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, htela bih da pogledate i nacrt zapisnika sa iste te sednice Predsedništva, radi se o

tabulatoru 328, odnosno o tabulatoru 28. Dakle, dokazni predmet 328, tabulator 28, već smo koristili ovaj dokument. Molim da se treća strana sa dnevnim redom stavi na grafoskop, molim da se stavi BHS verzija. Ako pogledamo dnevni red, radi se o trećoj strani engleskog prevoda, vidimo da se radi o veoma dugom dnevnom redu i samo nekoliko stvari se odnosi na ...

SUDIJA ROBINSON: To je tabulator 28?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da. Dokazni predmet 328, tabulator 28.

SUDIJA BONOMI: Gde mi možemo da dobijem kopiju tog dokumenta?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pa, meni je rečeno da ne dobijate kopije dokaznih predmeta koji su već uvršteni u spis, međutim na grafoskop smo stavili dokument. Gospodine Kostiću, kada pogledamo dnevni red, videćemo da se uopšte ne spominje rasprava o neposrednoj ratnoj opasnosti, zar ne?

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To bi morao biti neki drugi tabulator, jer ja u tabulatoru 28, imam samo 17. avgust, to je jedna stranica, jedna je i na engleskom, jedna je i na srpskom ...

SUDIJA ROBINSON: Ovo je tabulator 28 dokaznog predmeta Tužilaštva 328. Dobro, to nije među onim tabulatorima koje vi imate, ali evo imamo sad dokument na grafoskopu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Molim poslužitelja da postavi dokument tako da se vidi donji deo. Hvala vam. Gospodine Kostiću, mislim da niste odgovorili na moje prvo pitanje. U dnevnom redu se uopšte ne spominje kao tema stanje neposredne ratne opasnosti, da bi o tome trebalo da se razgovara, zar ne?

SUDIJA ROBINSON: Gde je dnevni red? Ja ovde vidim (b), (c) i (d).

TUŽILAC UERC-RECLAF: Molim poslužitelja da sad stavi engleski prevod na grafoskop.

SUDIJA KVON: Stranu 4.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Strana 3 je dnevni red, a onda se to nastavlja i na četvrtu stranu. Imamo prve dve tačke, dakle politička i bezbednosna situacija u zemlji, a zatim imamo dogovor o daljem radu na pronalaženju rešenja za budućnost Jugoslavije, a ostatak dnevnog reda je manje više administrativne prirode. Gospodine Kostiću, zašto ova veoma važna tema nije uvrštena u dnevni red?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja moram reći da ne razumijem vaše pitanjem, gospođo. Jer prva tačka dnevnog reda je ključna i osnovna tačka dnevnog reda te sjednice Predsjedništva, a ona glasi, "Političko-bezbednosna situacija u zemlji". I u okviru te prve tačke dnevnog reda Predsjedništvo konstatuje da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti. Valjda ne očekujete da o neposrednoj ratnoj opasnosti govorimo pod razno. U okviru prve tačke ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, mislim da ste odgovorili na pitanje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Molim da se sada na grafoskop stavi BHS verzija. Zamolila bih da se to uradi budući da je engleska verzija koju smo mi dostavili iz tabulatora 328, tabulator 28 netačna. I iz tog razloga bih ja htela da se nešto pojaasni. Molim da se na grafoskop stavi BHS verzija, strana 2. I molim da se prikaže donji deo te strane. Gospodine Kostiću, molim vas da pročitate drugi paragraf pod tačkom 1, dakle paragraf koji počinje rečima "Predsedništvo".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Predsjedništvo SFRJ je ocjenilo da je političko-bezbednosna situacija u zemlji krajnje teška i dramatična i da prijeti sveopšti građanski rat." To je formulacija koju je gospodin Mesić dao u svojoj knjizi tvrdeći da se nigde ne pominje u ovom saopštenju procjena o stanju neposredne ratne ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, hvala vam. Časni Sude, u dokaznom predmetu koji smo ranije bili dostavili, tu stoji reč "zaključilo", međutim ovde vidimo da ustvari stoji da je Predsedništvo "ocenoilo". Hvala, gospodine Kostiću

SVEDOK KOSTIĆ: Ja, mogu li da kažem nešto?

SUDIJA ROBINSON: Ukratko, molim vas.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospođa je kazala da je ovo nacrt zapisnika. Ja vidim da je prema dnevnom redu otprilike to taj zapisnik sa te sjednice, ali u ispravnost svakog slova, svake riječi ovdje, pošto je u pitanju nacrt, ne bih mogao to da potvrdim. Ja u mojoj knjizi koja je isto tako u tabulatoru, imam originalni tekst saopštenja koje smo dali, i to je originalni tekst koji je objavljen i u medijima. To je Prilog 1, strana 339 u tabulatoru 73.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Časni Sude, u međuvremenu je Tužilaštvo dobilo stenografske beleške čitave sednice i mi smo to dobili od Vlade Srbije i Crne Gore, a radi se o dokumentu koji se sastoji od 136 strana i mi smo uspeli da obezbedimo prevod za ovu sednicu. Međutim, gospođa Tromp (Tromp) je pročitala čitav taj dokument i ona je zaključila da u tom dokumentu ne donose ocenu članovi Predsedništva, već institucije kao gospodin Gračanin i komanda JNA. Ja bih predložila da mi načinimo kompletan prevod tih beležaka i da onda to dostavimo kao dokaz onog trenutka kad dobijemo kompletan prevod kako bi svi mogli da pročitaju tačno šta piše u tom dokumentu. To je, naravno, moj predlog, ali takođe bismo mogli da zamolimo gospodina Kostića da on pregleda BHS verziju i da nam onda sutra ukaže na deo gde članovi Predsedništva iznose određenu ocenu, a ne drugi koji su učestvovali na toj sednici. Jer, osim toga, gospođa Tromp nam je takođe dostavila i kratke prevode određenih delova i jedina strana gde se spominje stanje neposredne ratne opasnosti je na strani 26 BHS verzije kada gospodin Branko Kostić kaže sledeće, možda vi to možete da potvrdite: "Pre svega, kako da okvalifikujemo trenutno ustavno-pravno stanje u državi, da li je to stanje rata u većem delu zemlje, da se ne objavljuje ratno stanje, da li je to stanje neposredne ratne opasnosti u čitavoj zemlji, kakvi su realni uticaji stranih faktora na ove događaje; drugo, kako se može proceniti pravna i činjenična subjektivnost Jugoslavije, u kojim merama se Ustav SFRJ još uvek poštuje; takođe i u vezi sa saveznim organima? Kako mi možemo da obezbedimo minimum funkcionisanja federacije, a naročito u domenu odbrane i bezbednosti sve dok se ne dođe do rešenja buduće organizacije ove zemlje." Dakle, to je pitanje koje je tada gospodin Kostić pokrenuo. Da li se vi sećate ovoga, gospodine Kostiću?

prevodioci: Prevodioci napominju da je ovo prevod sa engleskog.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Takođe, da li se sećate da li se glasalo po tom pitanju i da li je donet bilo koji zaključak u vezi sa tim da preti stanje neposredne ratne opasnosti? Da li su to zaključili članovi Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Molim vas, vi ste rekli da tu imate stenogram na 136 stranica. Ja se zaista u ovom trenutku sada posle 15 godina ne mogu baš sjetiti šta sam i da li sam doslovno baš rekao sve to što ste vi pročitali. Mogu samo da pretpostavim i da kažem da je to na liniji mojih razmišljanja tada i u to vrijeme, a da li je to originalan tekst stenograma, ja ne znam, uostalom ti stenogrami su vazda podvrgnuti bili autorizaciji i ne znam da li je se radi o autorizovanom tekstu stenograma. Ali ono što mogu da olakšam i vama i Pretresnom veću, a i sebi, da ne bih sada 136 strana morao ponovo da čitam, molim vas, u tabulatoru 73 na strani 339, 340 i 341, to su svega tri stranice, nalazi se zvanično saopštenje Predsjedništva SFRJ koje su usvojili svih šest članova Predsjedništva i to je tekst koji ne može niko osporiti i niko opovrgnuti. Prema tome, ako ima bilo kakvih nesporazuma oko toga, ovo je tekst koji je jedini pravi i originalan tekst na koji se ja pozivam, iza koga mogu da stanem i da tvrdim, i da garantujem.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću ...

SUDIJA KVON: Da li ste vi rekli tabulator 73 ili tabulator 72? To je vaša knjiga.

SVEDOK KOSTIĆ: Ja nemam obilježeno moju, imam u posebnom tabulatoru, ali nemam broj tabulatora. Mislim da je 72 ili 73, to je moja knjiga.

SUDIJA KVON: Dakle, vi se pozivate na vašu knjigu. To je tabulator 72. Hvala vam.

SVEDOK KOSTIĆ: U toj knjizi ima prilog, ima prilog u toj mojoj knjizi originalni prilog tog saopštenja koje je objavio "Tanjug".

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc-Reclaf, koji je značaj ovog pitanja vezano za teze Tužilaštva? Dakle, ovaj zaključak o stanju neposredne ratne opasnosti?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, teza Tužilaštva je ta da šest članova Predsedništva nije zaključilo i donelo odluku o tome da postoji stanje neposredne ratne

opasnosti i zbog toga je takozvano krnje Predsjedništvo nelegalno i sve korake i sve mere koji su oni preduzeli su takođe bile nezakonite, a posebno korišćenje Jugoslovenske narodne armije. Kada završim sa ovom temom, ja ću preći i na to, krnje predsjedništvo je upravljalo kretanjem JNA i mi tvrdimo da je to sve bilo nelegalno.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala vam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, na grafoskopu možete da vidite, a takođe imate obeleženo u BHS verziji ono što ste vi rekli na strani 6 stenografskih beleški. Moje pitanje vama je bilo, da li su članovi predsjedništva ikada glasali da se zaključi da postoji stanje neposredne ratne opasnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Članovi Predsjedništva nikada nisu glasali o ovoj formulaciji koju ste vi pročitali da sam ja u diskusiji kazao. Ali svi članovi Predsjedništva su glasali o ovom saopštenju u kome se ocjenjuje da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti. I ovo saopštenje koje je pošlo u javnost kao ocena Predsjedništva je saopštenje koje su usvojili svih šest članova Predsjedništva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, ako vam ja kažem da u ovom obimnom dokumentu, dakle u ovim stenogramskim beleškama koje smo dobili od Vlade Srbije i Crne Gore, ako vam ja kažem da se tu nigde ne spominje takvo neko glasanje, šta vi imate da kažete u vezi sa tim?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mogu samo da kažem da je nekompletan onda stenogram. Ništa drugo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sada bih htela da pređem na sednicu Predsedništva od 3. oktobra 1991. godine. To je dokaz Tužilaštva 328, tabulator 13. Radi se o nacrtu beleški sa sednice Predsedništva. Zamolila bih da se na grafoskop stavi BHS verzija, i to da se stavi prva strana tog dokumenta. U stvari, radi se o drugoj strani nacrta zapisnika. Časni Sude, ovo ponovo radim na ovaj način iz razloga što prevod koji smo vam dostavili, dakle dokazni predmet 328, tabulator 13 u prevodu tog dokumenta takođe smo pronašli jednu grešku koju bi trebalo pojasniti. Gospodine Kostiću, zamolila bih vas da pročitate jedan kratki paragraf ispod dnevnog reda koji počinje rečima, "dogovor". Molim vas da pročitate taj paragraf.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Koji je to pasus?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Oprostite, radi se o pogrešnoj strani. Molim da se prethodna strana stavi na grafoskop. Donji deo. Molim vas da sada pročitate pasus koji počinje ispod "dnevnog reda".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Pod 1, dogovor o obezbjeđivanju kontinuiteta rada Predsjedništva SFRJ. Na osnovu ocjena Predsjedništva SFRJ sa 143. sjednice Predsjedništva SFRJ od 1. oktobra 1991. godine o postojanju neposredne ratne opasnosti i prelazak na rad Predsjedništva SFRJ u uslovima postojanja neposredne ratne opasnosti." To je prva tačka. Hoću li dalje da čitam? Druga tačka: "Neka aktuelna pitanja opštenarodne ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: To je dovoljno. Puno vam hvala. Časni Sude, ponovo bih htela da kažem da se ovde koristi reč "ocena", a ne "zaključak", kako stoji u prethodnom prevodu. Gospodine Kostiću, vi ste tokom te sednice Predsedništva izneli neke važne odluke i promene, i evo, sad ja citiram iz engleskog prevoda: "Tačka 1. Na osnovu gornjih ocena, Predsedništvo SFRJ primećuje da su ispunjeni uslovi kako bi, kao što je bilo i predviđeno Ustavom, SFRJ mogla da funkcioniše kao država u stanju neposredne ratne opasnosti i u skladu sa odlukom Predsedništva SFRJ broj 36 od 21. novembra 1984. godine."

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne dobijam prijevod. Ne dobijam prijevod.

SUDIJA ROBINSON: Pokušajmo ponovo, gospođo Uerc-Reclaf.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim da se i meni da ovaj dokument. Ovaj dokument koji je na grafoskopu u srpskom prevodu da mi se da.

SUDIJA ROBINSON: Da, molim da se dostavi i optuženom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, počecu. Dakle: "Prelazak na rad u uslovima neposredne ratne opasnosti omogućice Predsedništvu SFRJ da izbegne mogućnost da se rad opstruira i takođe da preuzme određene funkcije Skupštine SFRJ koja ne može da zaseda. Predsedništvo SFRJ je usvojilo odluku o radu i metodama Predsedništva u slučaju neposredne ratne opasnosti što će obezbediti kontinuitet rada Predsedništva. U skladu sa tom odlukom Predsedništvo SFRJ će usvojiti odluke većinom glasova prisutnih članova." Gospodine Kostiću, to je značilo da ste

vi od tog trenutka mogli da donosite sve odluke sa četvoricom članova koji su tu bili prisutni. Nije bilo potrebno da svih šest članova budu prisutni?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Od 3. oktobra mogli smo da donosimo odluke sa brojem članova Predsjedništva koji su prisutni i to na bazi proste većine. Dakle, ako ih je prisutno pet sa minimum tri glasa mogli smo donositi, ako ih je bilo prisutno tri, mogli smo i tada donositi odluke. Ali ja želim da skrenem pažnju. Gospođo, vi ovaj dokument koji ste sada citirali, koji čitate, vi ste ga sami nazvali u početku "nacrt zapisnika". Vidite, u Predsjedništvu SFRJ postoje stenografske bilješke sa svake sjednice ili fonografske bilješke, i taj dokument je valjan nakon autorizacije od svakog člana predsjedništva. Koliko je meni poznato, mi nijesmo vršili autorizaciju ovih tekstova. Dakle, to je jedno. Drugo, zapisnici Predsjedništva ne sadrže nikakve detalje, zapisnici Predsjedništva sadrže samo opštu ocenu o čemu se u okviru te tačke raspravljalo, a saopštenja za javnost su posebna dokumenta koja su razmatrana na Predsjedništvu i onda nakon usvajanja tih dokumenata išla u javnost. Jedno od tih saopštenja je i ovo koje sam ja pomenuo u mojoj knjizi kao prilog.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kostiću, da li je postojao minimum članova Predsedništva koji su morali da budu prisutni kako bi glasanje uopšte moglo da se sprovede, odnosno kako bi sastanak bio validan?

SVEDOK KOSTIĆ: Do 3. oktobra Predsjedništvo je moglo da zasjeda, ako je ...

SUDIJA BONOMI: Dakle, nakon 3. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Poslije 3. oktobra, prema odluci Predsjedništva koja je donijeta još 1984. godine u uslovima ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti nije postojalo predviđeno sa koliko članova minimum predsjedništvo može odlučivati. Dakle, sa onoliko članova koliko se može okupiti.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, dalje u ovom dokumentu stoji: "U vezi implementacije odluke zaključeno je da svi članovi Predsedništva SFRJ moraju odmah biti informisani o tome da će Predsedništvo

SFRJ nastaviti da se sastaje u Beogradu tokom stanja neposredne ratne opasnosti i zbog toga je neophodno da članovi Predsedništva SFRJ ostanu u Beogradu ili da budu u blizini Beograda kako bi Predsedništvo moglo da počne da radi unutar dva sata od trenutka zakazivanja sednice.“ Gospodine Kostiću, to je u suštini isključivalo gospodina Mesića, gospodina Drnovšeka i one druge članove predsedništva koji nisu bili u blizini Beograda, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nijeste u pravu, gospođo. I gospodin Mesić i gospodin Drnovšek i gospodin Tupurkovski i gospodin Bogičević su uredno bili pozvani na sjednicu za 3. oktobar, još 1. oktobra. Mi smo mislili da bude 2. oktobra, pa smo na njihov zahtjev pomjerali na treći. Oni su pozvani bili na tu sjednicu i ne samo na tu, na svaku narednu sjednicu Predsjedništva koju smo imali, mi smo uredno pozivali i to i gospodin Mesić priznaje u svojoj knjizi, uredno pozivali, slali pozive za sjednicu, slali sve materijale i gospodin Mesić je praktično 15 dana poslije ovoga predsjedavao sjednicom Predsjedništva u Hagu gdje smo bili svih osmorica. Ali su oni svjesno išli na to da blokiraju rad Predsjedništva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, da li bi to barem predstavljalo praktičan problem, dakle, njima, članovima Predsedništva koji su bili u Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji ili i u Bosni? Čisto praktično gledano, da li bi to predstavljalo problem za njih da prisustvuju sednici?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ne bi predstavljalo nikakav problem, gospođo, zbog toga što su i gospodin Mesić i gospodin Drnovšek u istoj jednoj od onih vila koje sam pomenuo na Dedinju imali su apartman od 65 kvadarata, kao i ja i oni su u tim apartmanima živili, to je bio njihov službeni smještaj, kao i moj i njihova je obaveza bila, kao članova Predsjedništva SFRJ, da žive, da borave u Beogradu i da rade u Beogradu, jer u Beogradu zasjeda Predsjedništvo SFRJ. To isto se odnosi i na Tupurkovskog i na Bogičevića. Dakle, njihovo radno mjesto je bilo u Predsjedništvu SFRJ u Beogradu i službeni smještaj su imali u Beogradu. A to što su oni svjesno išli van Beograda i Mesić pokušavao da sjednice zakazuje na Brionima, u Zagrebu, ovamo ili onamo i tako dalje, u poslovniku o radu Predsjedništva je jasno precizirano bilo da se sjednice održavaju u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, poslovnik takođe dozvoljava da se sednice Predsedništva održavaju i na drugim mestima, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Samo u slučajevima, ako je o tome postignuta saglasnost svih članova Predsjedništva. Inače, u principu, sjednice se održavaju u Beogradu, a ukoliko predsjednik Predsjedništva može i da pretpostavi da bi promjena mjesta sastanka Predsjedništva mogla da bude neprihvaćena od nekih članova Predsjedništva, on mora prethodno konsultovati, a ako takvu saglasnost ne dobije, ne može je zakazati van Beograda.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, rekli ste da drugi članovi Predsedništva kao što su gospodin Mesić i drugi, da bi oni dobili dokumentaciju sa sednice Predsedništva. Međutim, ja sada ponovo citiram iz tog zapisnika pod stavkom 1, kaže se "Takođe je zaključeno da članovi Predsedništva SFRJ koji su odsutni sa današnje sednice budu obavješteni o sadržaju ove odluke, treba da budu obavješteni o tome kada stignu u Beograd, jer im se to ne može faksirati zbog visokog stepena poverljivosti." Gospodine Kostiću, kako ja to shvatam, to znači da oni ne bi dobijali sve važne odluke odmah nakon njihovog donošenja, već tek kada dođu u Beograd.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, potpuno o dvije različite stvari govorimo, gospođo. Ja stalno govorim da svi članovi Predsjedništva dobijaju materijale ne sa sjednice nego materijale za sjednicu, dakle prije sjednice dobijaju materijale, a ne sa sjednice. Ovdje su oni pozvani bili na sjednicu kada im je saopšten bio dnevni red za treći, ali nijesu došli na tu sjednicu, pa smo onda kazali da se obavezno o tome obavijeste i tako dalje. Inače, sve sjednice koje smo imali i nakon ovoga, za te sjednice su oni dobijali pozive, zakazane dnevne redove, a ako nijesu dolazili, a nijesu dolazili, onda smo im nakon sjednice dostavljali informacije i sadržaje šta smo na sjednici dogovorili, i to gospodin Mesić sam tvrdi u svojoj knjizi, on zahvaljuje nekom gospodinu Popoviću, njegovom savjetniku da mu je on to redovno slao iz kabineta, a nije mu on slao nego smo mu slali mi i njemu i svim članovima Predsjedništva. Dakle, ne sa sjednice materijale, nego za sjednicu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, samo još jedan citat iz ovog zapisnika, stav 2, drugi paragraf, kaže se: "Predsedništvo SFRJ je odobrilo aktivnosti Vrhovne komande oružanih snaga u dosadašnjoj primeni odluka Predsedništva SFRJ u vezi sa mobilizacijom." To ste uradili, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tu mora da je opet neka greška u tekstu, bar ovako kako ste ga vi pročitali, verovatno, vi kažete da je to nacrt nekog zapisnika, ne radi se o Vrhovnoj komandi, nego mi smo Vrhovna komanda, Predsjedništvo je Vrhovna komanda. A mi smo mogli na toj sjednici samo odobriti mjere koje je Štab Vrhovne komande, odnosno Generalštab preduzeo u vezi sa mobilizacijom. I to je tačno. Uz napomenu, naravno, da je gospodin Tuđman već objavio opštu mobilizaciju u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U originalnom tekstu se ne kaže "Vrhovna komanda" nego piše "rad Štaba Vrhovne komande", "Predsedništvo je odobrilo rad Štaba Vrhovne komande".

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala za ovo pojašnjenje. Sada bih želela da pogledamo dokazni predmet 328, tabulator 11, to je nacrt zapisnika sa sednice Predsedništva od 4. oktobra 1991. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Koji tabulator?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ne, nemate to tu. To je dokazni predmet Tužilaštva koji je ranije uveden u spis. To je sednica Predsedništva od 4. oktobra, a pod stavom 1 se kaže: "Predsedništvo SFRJ je usvojilo odluku o delimičnoj mobilizaciji kako bi ojačalo snagu Štaba Vrhovne komande, jedinica institucija oružanih snaga, kako bi osigurao njihovu borbenu gotovost". To je učinjeno, je li tako, gospodine Kostiću?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste, donijeta je ta naredba o djelimičnoj mobilizaciji, kazao sam već, ali ne da ojačamo Štab Vrhovne komande, nego ovde doslovno piše, "naredbu o delimičnoj mobilizaciji do nivoa popunjenosti komandi, štabova, jedinica i ustanova". Dakle, ta odluka o djelimičnoj mobilizaciji je bila rezultat činjenice da su Slovenija, Hrvatska, Kosovo već donijeli bili odluke da svoje regrute ne upućuju u Jugoslovensku narodnu armiju, i nama je Jugoslovenska narodna armija praktično bila desetkovana u pogledu popune ljudstva i to u normalnim okolnostima, a rat se već vodio.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da, gospodine Kostiću, ne treba da ulazimo u detalje, time smo se već dovoljno bavili. Pod stavom 2 se kaže: "Potpredsednik Predsedništva SFRJ obavestio je Predsedništvo o dokumentima koji se odnose na komandovanje i rukovođenje oružanim snagama SFRJ koje je potpisao u odsustvu predsednika Predsedništva SFRJ. U vezi sa tim zaključeno je da potpredsednik Predsedništva SFRJ će nastaviti da potpisuje dokumenta iz ovog domena u odsustvu predsednika SFRJ i obavestiti predsednika Predsedništva SFRJ kasnije o tome."

prevodioci: Prevodioci napominju da je ovo prevod sa engleskog.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Prvo, recite nam na koje dokumente se odnosi ova prva rečenica? Dakle, koje dokumente ste potpisali 1., 2. i 3. oktobra koji se odnose na vojsku?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ovde ne piše, u originalu ne piše da se radi o dokumentima, nego se radi tačno o ukazima, znači o potpisanim ukazima iz oblasti rukovođenja i komandovanja. Dakle, ako se kaže "ukaz", i posebno u oblasti rukovođenja i komandovanja oružanim snagama, onda se tu misli na akta kojima se vrše ili unapređenja određenih starješina u određene činove ili se eventualno radi o nagradama, o priznanjima i tako dalje. Dakle, to su ukazi koji se odnose na određeni dio starješinskog kadra, i to ne svih. Jedan dio tih ukaza potpisuje ministar odbrane, jedan načelnik Generalštaba i tako dalje, a za ove najviše činove to radi predsednik odnosno potpredsjednik Predsedništva u odsustvu predsednika.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, moje pitanje je bilo vrlo konkretno. Pitala sam vas koje dekrete, kako god da nazovete to, ste potpisali u tih nekoliko dana do brifinga 4. Dakle, šta ste potpisali 1., 2., i 3. oktobra u vezi sa komandovanjem i rukovođenjem oružanim snagama SFRJ? Da li se toga sećate?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Zaista me mnogo pitate, posle 15 godina da vam ja sada kažem šta sam potpisao 3. ili 4. oktobra, toga i toga dana, koji su to ukazi. Ja vam kažem, to su ukazi koji se odnose ili na unapređenje u činove ili na dodjelu priznanja, odlikovanja i tako dalje. Dakle, to su ti ukazi. Ja obično potpisujem, mislim da sam potpisivao i ukaze o proizvođenju novih starješina nakon završenih vojnih akademija. Ali zaista ne mogu da vam tačno sada kažem koji su to ukazi, vi ste mogli i to dobiti slobodno od ovih koji su vam i ovo poslali.

SUDIJA ROBINSON: A da li bi bile takođe i konačne verzije ovog zapisnika potvrđene od strane svih članova Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ: Mislite na ovaj zapisnik o kojem sada govorimo?

SUDIJA ROBINSON: Ne, vi ste ukazali na to da je reč o nacrtu zapisnika. Da li bi onda na kraju završnu verziju potvrdili svi članovi Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, vidite, zapisnik nijesmo mi potvrđivali. Istina, zapisnici su usvajani. Znači, zapisnik sa prethodne sjednice usvaja se na narednoj sjednici. Ali zapisnik kao zapisnik samo grubo kaže šta je u okviru koje tačke dnevnog reda. Međutim, stenografske beleške sa svake sjednice Predsjedništva, pogotovo ako idu u javnost, one se moraju prethodno autorizovati. Znači, svaki učesnik rasprave na sjednici Predsjedništva, ako se sa time ide u javnost, je dužan da izvrši autorizaciju, ne znam tačno koliko je tamo poslovnikom predviđeno, u roku od tri dana ili pet dana, i da tek nakon autorizacije recimo takav stenogram sa sjednice može ići u javnost. A zapisnici se usvajaju sa prethodne na narednoj sjednici.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, kad god imate nacrt, kasnije mora da se uradi autorizacija i postoji autorizovana verzija?

SVEDOK KOSTIĆ: Trebalo bi da postoji, ali ja govorim autorizovana verzija stenograma, znači gdje se piše svaka riječ učesnika u raspravi, ali ne autorizacija zapisnika koji sastavlja generalni sekretar Predsjedništva.

SUDIJA ROBINSON: Da. Izvolite, gospođo Uerc-Reclaf.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, rekli ste da ostali članovi Predsedništva koji više nisu dolazili, nisu dolazili zato što nisu želeli da dođu. Tako sam ja to barem shvatila. Oni su imali mogućnost da dođu. Ja bih sada želela da vam pustim jedan presretnuti razgovor. To je na sistemu *Sanction* dokazni predmet 613, tabulator 123, i reč je o presretnutom razgovoru između Radovana Karadžića i gospodina Kostića održanom 18. novembra 1991. godine. To je prilično dug presretnuti razgovor, a mi ćemo pustiti samo jedan mali odlomak koji se odnosi na rad Predsedništva.

(Snimak presretnutog razgovora)

Radovan Karadžić: *Da, da, jasno, jasno. Mi smo ovoga Bogićevića malo bili uzeli da porazgovaramo sa njim, pa ćemo videti šta ćemo još uraditi. Da, da, on radi svoj posao koji je zakletvu položio. Nek prisustvuje Predsjedništvu, ne mora da glasa, nek glasa protiv.*

Branko Kostić: *Da.*

Radovan Karadžić: *Pa, ni ja nisam siguran, ali videćemo, nešto on traži ustavni osnov, pa ćemo mu dati ustavni osnov. Vidi, razgovarali smo malo oko predsjednika vlade?*

Branko Kostić: *Da.*

Radovan Karadžić: *Ti znaš da su neki tamo pominjali i mene, međutim to je meni...*

Branko Kostić: *Rekao mi je Sloba da je razgovarao sa tobom.*

Radovan Karadžić: *Je li rekao Sloba? I to ne bi dobro bilo u ovom trenutku. Ja moram da završim ovo što sam ovde počeo. To je najbitnije što je, a sa druge strane, za to treba neki tehnolog ko umije da, ko je upravljao sistemima, ko umije da. Ja sam danas poslao na Jovićev faks poruku da Srpska demokratska stranka nema ni svog ni inače bosanskog kandidata i da smatramo da Srbija koja ima skoro 30 godina nije imala predsjednika Vlade savezne, da smatramo da bi već trebalo da Srbija da predsjednika Vlade.*

Branko Kostić: *Dobro.*

(Kraj presretnutog razgovora)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: *Gospodine Kostiću, prvo kada je reč o ovom razgovoru, to je razgovor između vas i gospodina Karadžića, je li tako?*

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: *Ja mogu da kažem da je ovo sigurno glas Radovana Karadžića, moj glas se ovdje, kao što ste i sami mogli primjetiti, jako malo čuo. Moguće je, ja sam bio u prilici dosta puta da slušam snimke mojih razgovora, istupa u medijima i tako dalje i moram da kažem da ja sam svoj glas najteže primećujem, prepoznajem. Prema tome, ne mogu zaista da potvrdim je li iz ovoga što ste vi presreli i što imate kao presretnuti razgovor, je li to sa druge strane žice moj glas ili nije. Ali mogu da kažem sledeće, na osnovu sadržaja razgovora ne isključujem mogućnost da je i moj glas u pitanju. Jer ovdje je razgovor moj i gospodina Radovana Karadžića u jednom trenutku kad smo mi kao Predsjedništvo podnijeli saveznom*

Parlamentu ekspozice i kad je Savezno vijeće Skupštine već otkazalo povjerenje gospodinu Antu Markoviću i kad je pokrenuto pitanje opoziva Anta Markovića i imenovanje novog predsjednika Vlade. Tada smo se mi kao Predsjedništvo obratili svim republikama da u skladu sa procedurom predlože svoje kandidate za predsjednika savezne Vlade. Evo, to je to što mogu da vam kažem.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, vi ovde sa gospodinom Karadžićem raspravljate o ulozi Bogićevića. Meni je to zvučalo kao da vi niste želeli da on učestvuje u Predsedništvu ili barem da je bio problem u vezi sa njegovim učešćem u Predsedništvu. Da li sam ja pogrešno shvatila ili o čemu je reč?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, gospođo, pogrešno ste očigledno razumjeli, ja sam se tu mogao samo požaliti Radovanu Karadžiću da gospodin Bogićević opstruira rad Predsjedništva i kao što ste vidjeli iz onog njegovog odgovora, on kaže da su i oni razgovarali sa njim i da mu pokušaju ukazati na ustavni osnov, a ustavni osnov je jasan u ustavu Bosne i Hercegovine, ja ću to na kraju kazati, gdje samo Skupština Bosne i Hercegovine može Bogićeviću otkazati učešće u radu Predsjedništva SFRJ. Prema tome, pogrešno ste razumjeli. Ja sam se upravo žalio da gospodin Bogićević kao i ovi ostali, opstruiraju i pokušavaju blokirati rad Predsjedništva SFRJ.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Želela bih da sada pređemo na drugu temu i molim dokazni predmet 338, tabulator 2 pred svedoka, to je dokazni predmet koji je Tužilaštvo ranije ponudilo na usvajanje. To je naređenje od 1. oktobra 1991. godine koje je potpisao gospodin Bulatović u funkciji predsednika Predsedništva Crne Gore i ovde se kaže pod naređenjem: "2. oktobra 1991. godine između 15.00 i 17.00 izvesti mobilizaciju jedinice specijalne policije jačine ojačane pešadijske čete zadužene za izvođenje borbenih operacija oružanih snaga u sukobu na granici Republike Crne Gore i Republike Hrvatske." Pod tačkom 2 kaže se: "Zajedno sa jedinicama JNA i Teritorijalnom odbranom jedinice će izvesti specifične vojne i policijske zadatke u skladu sa planom misije koji treba da sastavi operativna komanda dubrovačkog fronta".

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju original dokumenta.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, u ovom naređenju od 1. oktobra 1991. godine, naime istog tog dana kada je doneto ovo naređenje, počelo je da funkcioniše "krnje Predsedništvo". To nije slučajnost, zar ne? To ima veze jedno sa drugim.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To nije tačno. Vi vidite da ova naredba gospodina Momira Bulatovića nosi naziv 1. oktobar, a Predsjedništvo u suženom sastavu je počelo da radi tek 3. oktobra. Mi smo 1. oktobra radili u sastavu od šest članova, prema tome nije vam tačan taj zaključak.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li se ovo naređenje odnosi na jednu širu vojnu kampanju u području Dubrovnika?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ovo naređenje ja prvi put vidim i mislim da biste gospodina Momira Bulatovića oko toga mogli da pitate. Ovdje je u pitanju angažovanje jedne policijske jedinice u broju otprilike od jedne čete. Meni je samo poznato da je tada i u Crnoj Gori pokrenuta ta inicijativa i da je u Crnoj Gori tada jedna ojačana policijska jedinica upućena na granicu između Crne Gore i Hrvatske, na tom području zato što se na tom području 20 godina kad nikad nismo imali naoružanog vojnika tamo pojavile su se i mnogobrojnije policijske snage Hrvatske na tom području i paravojne formacije koje su počele ugrožavati i granicu i ovu kasarnu našu Jugoslovenske narodne armije na Prevlaci. A, inače, gospodin Bulatović je po Ustavu kao predsjednik Predsjedništva bio nadležan da ovakvu jednu odluku donese. Međutim, nema nikakve veze ova naredba gospodina Bulatovića sa prelaskom Predsjedništva na rad u uslovima neposredne ratne opasnosti, jer je ona, kao što vidite, donijeta prvog, a mi smo tek trećeg počeli da radimo u suženom sastavu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi znali za ovu mobilizaciju policijskih snaga u Crnoj Gori?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: U tom trenutku, ne. Ja sam kasnije saznao za to. To nije moja nadležnosti bila, prema tome nisam ni bio obavezan znati.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada je "krnje Predsedništvo" preuzelo funkciju ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Molim vas, umjesto "krnje", možete li da ga zovete "suženo Predsjedništvo"? Mislim da je gospodin Robinson pravi naziv dao. Ako nećete terminologiju gospodina Mesića dosledno da ...

SUDIJA ROBINSON: Ja ne bih izdavao naređenje u vezi sa tim, prepustiću Tužilaštvu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, ja koristim ovaj izraz, jer se taj izraz koristi u optužnici i ja ću ga koristiti, jer se koristi u optužnici i pridržavaću ga se, a vi, naravno, možete to Predsedništvo da nazovete kako god hoćete. Gospodine Kostiću, u to vreme kada je "krnje Predsedništvo" preuzelo funkcionisanje, to je bilo nekoliko dana pre moratorijuma na suspenziju proglašenja nezavisnosti Hrvatske i Slovenije, pre nego što je istekao taj rok. Da li ste vi doneli sve te odluke zbog toga, da li je to imalo veze jedno sa drugim?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To nije nikakve veze imalo jedno sa drugim jer nas je iznenadila odluka od 8. oktobra i kazao sam da ta odluka od 8. oktobra ne može nigdje naći uporište u Brionskoj deklaraciji, ona može samo naći uporište u jednostranom tumačenju, od strane hrvatskog vrhovništva, sadržaja Brionske deklaracije. Tako da mi zaista nismo očekivali 8. oktobra da će se desiti išta posebno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, takođe 1. oktobra. Ne, dozvolite prvo da pustimo jedan drugi presretnuti razgovor. Ja bih vas zamolila da to poslušate, to je dokazni predmet 613, tabulator 128, to je ponovo presretnuti razgovor između vas i gospodina Karadžića, ovaj put je razgovor bio 26. novembra 1991. godine i to je ponovo na sistemu *Sanction*.

(Snimak presretnutog razgovora)

Branko Kostić: Halo?

Radovan Karadžić: Dobar dan.

Branko Kostić: Zdravo, Radovane.

Radovan Karadžić: Kako si?

Branko Kostić: Dobro. Kako ti?

Radovan Karadžić: Odlično. Vidi, juče sam bio na Nikolinom telefonu, pa ne znam kako je, i tako. A mislio sam da vidimo koji bi bio način da sugerišemo ovu liniju od Ploča, jer su nama Ploče od životne važnosti.

Branko Kostić: Da?

Radovan Karadžić: Pa, da oni uzmu to od Ploča pa dole.

(Kraj presretnutog razgovora)

TUŽILAC UERC-RECLAF: Molim vas, stavite transkript na grafoskop tako da bi prevodioci mogli da prate.

(Snimak presretnutog razgovora)

Branko Kostić: Halo?

Radovan Karadžić: Dobar dan.

Branko Kostić: Zdravo, Radovane.

Radovan Karadžić: Kako si?

Branko Kostić: Dobro. Kako ti?

Radovan Karadžić: Odlično. Vidi, juče sam bio na Nikolinom telefonu, pa ne znam kako je, i tako. A mislio sam da vidimo koji bi bio način da sugerišemo ovu liniju od Ploča, jer su nama Ploče od životne važnosti.

Branko Kostić: Da?

Radovan Karadžić: Pa, da oni uzmu to od Ploča pa dole.

Branko Kostić: Prema Dubrovniku?

Radovan Karadžić: Da.

Branko Kostić: A ha.

Radovan Karadžić: Ima li to šanse?

Branko Kostić: Pa, evo, ja ne znam, ja sam dogovorio sa ovima da dođu sa ovim detaljnim kartama, znaš?

Radovan Karadžić: A ha. Možda bi im trebalo reći da neko smatra, recimo da na naša strana smatra da su Ploče od izuzetne važnosti i da su one do sada upropastile bosansku privredu i da bi trebalo da možda se to. Bilo bi dobro, čini mi se da se to posle Jugoslavija može da ispostavi određene zahteve u tom pogledu.

Branko Kostić: Desno na Neretvu.

Radovan Karadžić: Malo desno od Neretve, je li?

Branko Kostić: A?

Radovan Karadžić: Malo desno od Neretve.

Branko Kostić: A, desno malo od Neretve.

Radovan Karadžić: Malo, koji kilometar.

Branko Kostić: Dobro, ja ću to uzeti u obzir, videćemo, pa ćemo malo i sa ovim ljudima iz vojske oko toga.

Radovan Karadžić: Da, da, pa to je, privreda bosanska bi morala to, neće moći da se suprotstavi, naprotiv.

Branko Kostić: Da.

Radovan Karadžić: Jer je sve, zavisi od dole, kompletno zavisi taj...

Branko Kostić: Da, da...

Radovan Karadžić: A unutra dole u kontinent nipošto ne dati. Jedna strana se tu poptuno protivi i tu konačno nema ništa, a vojska to može potpuno da kontroliše.

Branko Kostić: Dobro, dolje, od Neretve praktično, odnosno Neretvu brani ovom idejom o demilitarizaciji Dubrovnika sa okolinom.

Radovan Karadžić: Da, da, sa okolinom, a Ploče ...

Branko Kostić: Ploče praktično da se taj čep demilitarizuje čitav.

Radovan Karadžić: Čitav, čitav, a Ploče su tu strateški i uopšte, i privredno vrlo važne, tako da može da se kaže da se traži da Ploče budu...

Branko Kostić: Dobro, ja ću to uzeti u obzir.

Radovan Karadžić: E, dobro.

Branko Kostić: Pa, ćemo tamo kad budemo govorili o tome sa ovima, detaljnije malo oko toga i tako

Radovan Karadžić: Važi. Ja mislim da bi to bila dobra ideja. I ima čime da se brani.

Branko Kostić: Dobro ...

Radovan Karadžić: Dobro. 'Ajde, čujemo se.

Branko Kostić: 'Ajde, važi.

Radovan Karadžić: Prijatno.

(Kraj presretnutog razgovora)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, ovde razgovarate sa gospodinom Karadžićem o prilično velikoj operaciji JNA. Da li je to tačno?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, to nije tačno. Uopšte se ne radi o velikoj operaciji. Jedinice Jugoslovenske narodne armije su tada već bile na teritoriji Dubrovnika. Ja sam već imao prilike da kažem da meni samome nije jasno zbog čega je Štab Vrhovne komande 30.000 ljudi poslao na tako mali prostor. Zadatak tih jedinica nije bio da osvajaju Dubrovnik i ja sam jednom prilikom samo iznio svoju pretpostavku da ne isključujem mogućnost da je Generalštab, odnosno Štab Vrhovne komande, u to vrijeme otprilike tražio od Vrhovne komande da se izvrši domobilizacija do 150.000 ljudi, da Jugoslovenska narodna armija onda isprespjeca na nekoliko pravaca hrvatsku teritoriju, dođe do ovih kasarni gdje je bilo blokirano naših 25.000 pripadnika vojske, da se razoružaju paravojne formacije Hrvatske i da se

onda Tuđman dovede praktično za pregovarački sto, jer svi razgovori do tada su bili bezuspešni. Tako da ja ne isključujem mogućnost da je upravo Generalštab upućujući toliko brojne jedinice na tako malu teritoriju, imao namjeru eventualno da dođe do Neretve da produži da se spoji sa Kninskim korpusom gore i tako dalje. Ali ne radi se o niokakvoj posebnoj operaciji velikoj koju mi planiramo, ovde gospodin Karadžić u ovom razgovoru samo upućuje na zaključak, jer se tada uveliko pričalo i razgovaralo o potrebi demilitarizacije čitavog područja Dubrovnika i okoline. Smatrali smo da ta demilitarizacija dubrovačkog područja može biti dobro rješenje i vezano za problem Prevlake koja se nalazi praktično i zatvara ulaz u Bokokotorski zaliv. Prema tome, u sklopu svih tih priča, razgovora i pregovora, gospodin Karadžić ukazuje na luku Ploče koja je i u mirnodopskim uslovima tretirana kao bosansko-hercegovačka luka i ukazuje na to pitanje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, vi ste rekli da ne možete da isključite mogućnost da jesu postojali takvi veći operativni ciljevi. Međutim, vi ste o tome razgovarali sa gospodinom Karadžićem. I u tu svrhu, ja bih htela da se poslužim atlasom, dokaznim predmetom 336, stranom 37 i 36. Gospodine Kostiću, vi spominjete Ploče i Ploče se nalaze na obali, to je u kvadratu 1C, Ploče, vi spominjete reku Neretvu, međutim to nije samo područje Dubrovnika, radi se o veoma velikom području. Ploče se nalaze malo više severozapadno, dakle, zatim imamo reku Neretvu između Mostara i obale, dakle vi govorite i o ovom ovde području. Moje pitanje u vezi sa tim je sledeće ...

SUDIJA KVON: Svedok još uvek nije našao to mesto.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću. Evo, sad je pronašao reku Neretvu. Moje pitanje je sledeće. U to vreme bosanski Srbi su imali šest strateških ciljeva, da li su vam oni poznati?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: O tih šest strateških ciljeva bosanskih Srba i bosanskog rukovodstva ja zaista ne znam. Ja mogu samo da kažem ovdje, naravno Ploče i Neum, kao što vidite Neum je ovdje, a Ploče su tu, ja sam znao i ranije za Ploče da su bile praktično glavna bosansko-hercegovačka luka, pa čak i za jedan dio Hrvatske ovim saobraćajnicama preko teritorije Bosne, a za Neum sam znao da je tu Bosna i Hercegovina imala jedan mali izlaz na more i kao što vidite ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Sledeće pitanje, molim.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, na toj teritoriji između Neuma i Dubrovnika nije bilo nikakvih kasarni, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Koliko ja znam, ne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Znači, nije bilo nikakvog razloga da se napadne to područje, zar ne? Osim onoga što ste spomenuli da se povežu određeni ciljevi, odnosno određene teritorije.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Znam, gospođo. Jugoslovenska narodna armija to područje uopšte nikada nije napala. To pouzdano tvrdim. I Jugoslovenska narodna armija nije išla dalje od Slanog. Nisam baš mnogo puta tom obalom prošao tamo, tako da nisam ni imao predstavu koja je to razdaljina, ali Jugoslovenska narodna armija je koliko je meni poznato, čak nije ni do Neuma stizala. Ona je stizala na Čepikuće, bila je na Slanom, ali ovamo dalje nije išla. Ali treba da znate da je u to vrijeme bosansko-hercegovačko srpsko rukovodstvo, srpsko rukovodstvo Bosne i rukovodstvo Muslimana i Hrvata u Bosni su tada intenzivno baš razgovarali oko toga da li bi i na koji način Bosna u slučaju samostalnosti i otcjepljenja i tako dalje, od strane Hrvatske dobila određenu teritoriju, luku Ploče i tako dalje. To je bilo prisutno u njihovim razgovorima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, na toj teritoriji koju ste vi upravo spomenuli i gde je Jugoslovenska narodna armija ozbiljno bila uključena, tamo nije bilo srpske većine, nije čak bilo ni znatne srpske manjine, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja nisam, gospođo, nikada kazao da je Jugoslovenska narodna armija išla tamo da štiti srpsku etničku većinu. Jugoslovenska narodna armija je išla tamo da blokadom Dubrovnika i okoline spriječi prenošenje ratnog požara na teritoriju Crne Gore i da zaštiti kasarnu koja se nalazila na poluostrvu Prevlaka. Prema tome, kao što armija nije išla da osvaja Dubrovnik, ona je išla tamo i izvršila je blokadu praktično i kopnenu i pomorsku blokadu toga područja da bi spriječila prenošenje rata na teritoriju Crne Gore. To je bio osnovni cilj i zadatak JNA tamo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, vi ste rekli da je u to vreme srpsko rukovodstvo i da je rukovodstvo Muslimana i Hrvata u Bosni

razgovaralo o Pločama. Recite nam ko je zapravo vodio te razgovore i da li ste možda pobrkali to sa razgovorima koji su vođeni 1992. i 1993. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam, zaista ne znam da li je i ko je razgovarao tada, ali znam da je za srpski narod u Bosni koji je tada računao eventualno i na neku samostalnost i u okviru Bosne, a i za Bosnu u cjelini pitanje Ploča kao luke i saobraćaja i povezanosti sa željeznicom i ta transportna transversala, bilo tada izuzetno važno i značajno, kada se vidjelo i osjetilo da će Hrvatska biti priznata i dobiti samostalnost. Prema tome, više su ti razgovori bili na relaciji Bosna-Hrvatska, nego na relaciji međunacionalnoj unutar Bosne. Ja zaista ne znam detalje oko toga, jer nijesam bio u prilici da čujem.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pre nego što krenemo na neke druge akcije JNA, htela bih još nešto da kažem u vezi sa sednicom Predsedništva koja je održana 1. oktobra 1991. godine. Ja sam vas bila pitala da li su promene u Predsedništvu 1. oktobra i nakon toga imale bilo kakve veze sa isticanjem roka za Hrvatsku i Sloveniju. Vi ste rekli da to nije imalo nikakve veze sa tim. Međutim, ja ću sada citirati iz ovih stenografskih beleški na strani 44 BHS verzije, ja imam prevod, stoji sledeće: "Milivoje Maksić je rekao da su se složili u sledećem, u izjavi koju tek treba pripremiti sve strane u Jugoslaviji će nakon isteka moratorijuma biti pozvane da nastave sa učešćem na konferenciji o Jugoslaviji u Hagu" i tako dalje. Gospodine Kostiću, o tome se dakle razgovaralo 1. oktobra i vi ste znali za to, i to jeste imalo određenu ulogu, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To vi možete zaključiti sami, gospođo, ali to što ste sada citirali, to je mišljenje Milivoja Maksića koji je bio zamjenik gospodina Lončara, saveznog sekretara za inostrane poslove, pa čak evo i da se sjećam, ja se zaista toga ne sjećam, ali čak i da se sjećam toga, takva izjava gospodina Maksića bi mogla upravo da potvrdi ta naša očekivanja da ćemo mirovno političko rješenje tražiti, a ne rješenje putem sile i upotrebe vojske, a to upravo na Haškoj konferenciji. I mi smo, na kraju krajeva, za šest dana, nakon šest dana od 1. oktobra, zapravo to je bilo prije 23 dana zapravo ranije, 7. septembra na Predsjedništvu SFRJ dogovorili onih četiri osnovna principa sa kojima je gospodin Mesić na prvoj inauguralnoj konferenciji Haškoj istupio i ta četiri principa saopštio kao usaglašena od strane svih članova Predsjedništva i svih predsjednika republika. A ja se zaista ne sjećam šta je gospodin Maksić tada rekao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, razgovarajući o dokaznom predmetu Odbrane D 333, tabulator 67, to je izjava od 7. maja 1991. godine Vrhovne komande JNA o podizanju borbene gotovosti, vi ste rekli da tokom čitave 1991. i 1992. godine, da je tokom tog perioda JNA suzdržano delovala. Časni Sude, to je na strani transkripta 47732. Gospodine Kostiću, da li se sećate da ste tako nešto rekli?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja sam stalno tvrdio i danas tvrdim da se Jugoslovenska narodna armija za čitavo vrijeme ratne krize u Jugoslaviji ponašala krajnje uzdržano i da se nijedna druga armija ne bi tako ponašala kao što se ponašala uzdržano Jugoslovenska narodna armija, zaista. Trpjela je i velike gubitke, poštovala je zaključena primirija i uvijek bila zbog kršenja toga primirija ugrožavana ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, nije potrebno da se to ponavlja. Ja sam vas pitala da li ste vi to rekli, i vi ste to potvrdili. Ja ovde imam izveštaj Tanjugov i to u vezi sa izjavom Štaba Vrhovne komande oružanih snaga SFRJ i to od 1. oktobra 1991. godine. Časni Sude, to je deo dokaznog predmeta 643, tabulator 1, odnosno to se spominje u izveštaju vojnog eksperta gospodina Tunensa (Reynaud Theunens). Nije posebno uvedeno u dokazni spis, to se samo spominje tamo. Ja bih htela da citiram jedan deo koji se tu navodi. I kao što ste vi rekli, "Tanjug" je obično tačno izveštavao. U donjem delu tog dokumenta stoji: "Za svaki napad i preuzeti garnizon značajan". Ne, "za svaki napadnuti objekat Jugoslovenske narodne armije jedan objekat od vitalnog značaja Republike Hrvatske će odmah biti uništen". Zatim pod 2: "Za svaki napadnuti i zauzeti garnizon, vitalni objekti u gradu u kojem se garnizon nalazi će biti uništen. Civilno stanovništvo se upozorava da se povuče na vreme sa naseljenih mesta". Zatim pod 3: "Kao vojni odgovor na preuzimanje nekoliko kasarni i drugih vojnih objekata od poslednjeg sporazuma o prekidu vatre, mi ćemo sprovesti ofanzivu i to u delovima Republike Hrvatske". Gospodine Kostiću, to je bilo 1. oktobra i to je dosta različito od postavljanja nekog tampona između etničkih grupa, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, zašto ne kažete da to nije, ne da je to bilo 1. oktobra, nego je to bilo poslije 10 zaključenih primirija. U svakom od tih primirija je obaveza bila hrvatskih paravojnih formacija da deblokiraju kasarne Jugoslovenske narodne armije i nijedno nisu ispoštovali. Velika Britanija (Great Britain) je za 700 do 800 svojih građana čitavu armadu pokrenula nekoliko hiljada kilometara na Foklande (Falkland), a

nama je 25.000 pripadnika naše vojske na svojoj teritoriji ugroženo bilo od paravojnih formacija Hrvatske, neustavno formiranih i tolerisali smo ih toliko mjeseci. Ja znam za ovaj izveštaj i znam za ovo upozorenje Štaba Vrhovne komande. Ono samo potvrđuje ovo što sam ja maloprije rekao da je više i Štabu Vrhovne komande prekipjelo bilo praktično očekujući svaki čas da će poštovati primirje hrvatska paravojska.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc-Reclaf, sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospođo Uerc-Reclaf.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, u onom upozorenju Štaba Vrhovne komande ne pravi se nikakva razlika između vojnih i civilnih ciljeva. Vi znate da gađanje civilnih ciljeva i civilnih objekata može predstavljati ratni zločin, zar ne? To vam je poznato?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, može da predstavlja ratni zločin, ali ako se vitalni objekti gađaju, vitalni objekti koji upravo tim paravojnim formacijama mogu da obezbijede da sa svoje strane blokiraju i onemogućavaju dotur vode, energiju, telefonske veze i sve druge stvari, onda je sasvim normalno da u takvim uslovima i armija može da zaprijeti sa upotrebom rušenja tih objekata, a kao što ste vidjeli, sami ste pročitali armija posebno civilno stanovništvo upozorava na takvu mogućnost i upozorava da se civilno stanovništvo na vrijeme skloni.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, kada ste čuli za ovo upozorenje, šta ste uradili? Da li ste se vi obratili Štabu Vrhovne komande, da li ste ih upozorili na to da bi ova njihova pretnja možda mogla da predstavlja ratni zločin, da li ste učinili bilo šta u vezi sa tim?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja moram da vam kažem da ovo upozorenje sam ja pročitao i saznao sam za njega u okviru ovih dokumenata pripremajući se za ovo svjedočenje, za ovo suđenje zaista. Mislim sa tim upozorenjem konkretno nisam bio upoznat. Ali, ja ponovo kažem, ako paravojska hrvatska protivustavno ukida vodu, ukida struju, ukida telefonske veze, onda mi izgleda ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zaustaviću vas ovde. Nema potrebe da sve to ponavljate. Moramo da nastavimo.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc-Reclaf, ne shvatam neophodno baš na taj način ta tri paragrafa. Zašto da se pođe od pretpostavke da se radi o vojnim objektima?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, ono šta stoji ovde u tački 1 jeste da će oni razoriti objekat od vitalnog značaja za Republiku Hrvatsku i nije bitno, ne pravi se razlika između vojnog i civilnog objekta, a važnije je ono šta stoji u drugoj tački budući da tu govori o vitalnim objektima u gradu, a to, po mom mišljenju, može da obuhvata i civilne objekte. Tu se ne pravi nikakva razlika, a takođe civilno stanovništvo se upozorava da se povuče sa naseljenih mesta. Drugim rečima, postojaće odmazda koja će biti usmerena upravo na naseljena mesta. I zbog toga sam ja na taj način postavila pitanje gospodinu Kostiću.

SUDIJA ROBINSON: U redu, možda i postoji određena osnova za to.

SUDIJA KVON: Da li ste uspeali da locirate ovaj dokument kao poseban dokument, dakle ne kao sastavni deo vojnog izveštaja gospodina Tunensa?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, to je jedino što mi imamo, to je ustvari izveštaj, "Tanjugov" izveštaj, ali nemamo sam izveštaj kao takav. Međutim, bez obzira na to, ja bih htela da ponudim ovaj dokument u dokazni spis, dakle da se uvede kao poseban dokaz.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

SUDIJA KVON: Da li postoji BHS verzija ovog dokumenta?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ne, ne postoji, to je ono što nemamo.

SUDIJA KVON: Da li smo čuli od svedoka da on potvrđuje sadržaj, autentičnost ovog dokumenta? Da li biste to mogli da proverite, da li on to potvrđuje?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Gospodin Tunens se bavio ovim dokumentom i on je spominjao ovo u svom izveštaju.

SUDIJA KVON: Dakle, to nije tada bilo uvršteno u dokazni spis?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, bilo je toliko izveštaja koji su bili u vezi sa izveštajem gospodina Tunensa da su samo određeni delovi zvanično uvedeni u dokazni spis.

SUDIJA KVON: Gospodine Kostiću, vi ne osporavate postojanje ovog naređenja, odnosno ovog izveštaja?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, vidite, ja sam ovo pogledao, ja sam pogledao englesku verziju ovoga. Ne mogu sada da tvrdim da je to baš taj dokumenat. Ali znam da u zbirci dokumenata koju ja posedujem, u zbirci dokumenata u kojima se mogu naći sve odluke, naredbe i tako dalje i Predsjedništva SFRJ i Štaba Vrhovne komande, mislim da sam jedan ovakav sličan dokument našao na srpskohrvatskom jeziku.

SUDIJA KVON: Gospodin Kej (Kay) je ustao.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Kej.

ADVOKAT KEJ: Časni Sude, ovaj dokument sigurno potiče od originala koji je u BHS verziji i mislim da bi Pretresno Veće trebalo da ima taj dokument. Ovo bi trebalo da se obeleži u svrhu identifikacije sve dok se ne dobije original.

SUDIJA ROBINSON: Da, postupićemo upravo ovako kako je gospodin Kej sugerisao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, u vezi sa ovim vi ste rekli da ste pročitali nešto slično u određenoj zbirci dokumenata. O kakvoj zbirci se radi i da li vi imate tu zbirku kod sebe i da li biste vi mogli da nam dostavite original dokumenta?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja nemam ovde trenutno kod sebe, ali ujutro mogu da donesem, ako to nađem, taj dokument mogu da donesem. Nemam kod mene tu sada.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, to bi bilo veoma korisno. Hvala.

sekretar: Ovo će biti dokazni predmet 948 obeležen u svrhu identifikacije.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Budući da se sad bavimo dokaznim predmetima, htela bih da se u dokazni spis uvedu stenografske beleške sednice Predsedništva od 1. oktobra, i to oni delovi koje sam ja citirala. Radi se o citatu na strani 26, govornik je Branko Kostić. Drugi citat je na strani 44, opaska Milivoja Maksića. I kao što sam rekla ranije, kada dobijemo kompletan prevod, onda ćemo ponuditi to na uvrštavanje u dokazni spis. Mi ćemo dostaviti prevod.

SUDIJA ROBINSON: Sudija Kwon (Kwon) je pitao da li je svedok ovo potvrdio?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, koliko sam ja shvatila, on jeste to potvrdio.

SUDIJA ROBINSON: Priprićemo one strane koje su spomenute.

sekretar: To će biti dokazni predmet 949.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, sada bih htela da pogledate jednu drugu izjavu, izjavu Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu, radi se o dokaznom predmetu 446, tabulator 64. Molim da se prva strana ovog dokumenta stavi na grafoskop. Radi se o dokumentu od 12. oktobra 1991. godine. To je, dakle, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Uprava za moral. Tu stoji: "Da je očigledno da rat koji je nametnut srpskom narodu u Hrvatskoj i JNA od strane ustaških snaga i njihovog rukovodstva, da to nije o zauzimanju hrvatske teritorije kako neki mirotvorci lažno insinuiraju. Radi se o tome da se odbrane delovi srpskog naroda od genocida i biološkog uništenja koje im pretilo od strane ponovnog fašizma u Hrvatskoj, i takođe da treba obezbediti bezbedno povlačenje snaga JNA koje su trenutno pod blokadom", i tako dalje.

prevodioci: Prevodioci nemaju original dokumenta.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, JNA ovde nije kako bi razdvajala, kako to i stoji u njihovoj izjavi, oni su tu kako bi odbranili određene delove srpskog naroda, zar ne, a radi se o mesecu oktobru?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam nekoliko puta već ponovio, na samom početku, dakle u prvim mjesecima, dakle negdje u aprilu, u maju mjesecu, pa i u junu mjesecu 1991. godine Jugoslovenska narodna armija se zaista nalazila u jednoj poziciji tampon zone i razdvajanja ovih sukobljenih strana i sprečavanja širih međunacionalnih sukoba, međutim kako su oružane formacije paravojne Hrvatske narastale, pomenuo sam u glavnom ispitivanju da je samo za dva mjeseca broj policajaca porastao sa 17.000 na 90.000 ljudi, dakle kako su one narastale i kako su se naoružavali, tako su oni počeli i sa direktnim napadima na Jugoslovensku narodnu armiju. A i inače, ja sam više puta isticao i tada i u toku ovog svjedočenja kazao da je jedan od strateških zadataka Jugoslovenske narodne armije bio da obezbjedi fizičku zaštitu ugroženom srpskom narodu na hrvatskim teritorijama, tamo gdje taj narod predstavlja etničku većinu, i dozvolili smo mogućnost i povukli smo Jugoslovensku narodnu armiju onda kada su Ujedinjene nacije (United Nations) poslale "Plave šljemove" (Blue Helmets) sa prioritarnim ciljem da fizički zaštite taj srpski narod.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, na sledećoj strani ovog dokumenta, to je strana 2 engleskog prevoda, mislim da je to i druga strana srpskog teksta, tu stoji: "Zbog toga je Predsedništvo SFRJ zauzelo jasan stav da se jedinice JNA povuku sa hrvatskih teritorija naseljenim srpskim stanovništvom, da je to nešto neprihvatljivo budući da bi onda oni bili izloženi fizičkoj likvidaciji", i tako dalje. Gospodine Kostiću, te jedinice, jedinice JNA koje su se nalazile na teritoriji gde su živeli Srbi, u to vreme njihove kasarne nisu bile pod blokadom, zar ne? Blokiranje kasarne su se nalazile u drugim delovima Hrvatske, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, kasarne koje su se nalazile na teritorijama gdje je pretežno srpsko stanovništvo one nijesu bile blokirane, nego su blokirane bile kasarne koje se nalaze na teritoriji Hrvatske u mirnodopskim uslovima gdje je hrvatsko stanovništvo pretežno bilo naseljeno. One su bile blokirane.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I poslednji citat iz ovog dokumenta, radi se o poslednjem paragrafu, i tu u prvom redu stoji: "Sve oružane jedinice bilo da se radi o JNA, o Teritorijalnoj odbrani ili o dobrovoljcima,

one sve moraju da deluju pod jedinstvenom komandom JNA". To je nešto šta ste vi takođe spomenuli da se to zaista tako i desilo, odnosno da je JNA komandovala svim jedinicama.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Šta je pitanje?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Moje pitanje je glasilo, to je zaista tako i bilo, JNA na terenu je komandovala svim ovim snagama koje su spomenute ovde u paragrafu koji sam upravo pročitala, zar ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Prema Zakonu o narodnoj odbrani svi oružani sastavi se stavljaju pod komandu Jugoslovenske narodne armije, prema tome, i policijski sastavi i Teritorijalna odbrana i regularne jedinice Jugoslovenske narodne armije, svi oni moraju jedinstveno djelovati. Međutim, mi nijesmo uspjevali da pojedine paravojne formacije koje su bile formirane od strane nekih opozicionih partija i koje su na tim teritorijama djelovale, njih nijesmo uspjevali staviti pod kontrolu Jugoslovenske narodne armije, ali je tu zadatak Jugoslovenskoj narodnoj armiji bio da te jedinice onemoguću njihov boravak na toj teritoriji.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A Arkanove jedinice, njegovi "Tigrovi"? Da li su i oni bili takođe pod komandom JNA?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To ne bih mogao da kažem. Ne bih mogao da kažem i ne znam da li su i kada jedinice JNA i jedinice Arkanove tamo, ja ne znam zaista o tome ništa. Ono što pouzdano i sigurno znam da područje Zapadne Slavonije da su dobrovoljce koje je Srpska radikalna stranka gospodina Šešelja slala, da su oni išli ne kao jedinice, posebne jedinice dobrovoljačke gospodina Šešelja, nego su dobrovoljci slati i uključivani u jedinice Teritorijalne odbrane i JNA, a za ove Arkanove snage zaista ne znam da li su i kada su stavljeni pod kontrolu JNA, i za Bijele orlove recimo, za još neke paravojne formacije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, tokom vašeg svedočenja u ponedjeljak, strana transkripta 48056 i 48057, vi ste govorili o sastavu JNA i rekli ste da su čak 1992. godine u Generalštabu i u mnogim drugim jedinicama bili nesrbi i to od najnižeg do najvišeg nivoa. Kada ste vi to izjavili Tužilaštvo je nakon toga pogledalo ko su sve bili komandanti korpusa u vojnim oblastima koji se tiču Hrvatske. Ja bih sada htela da vam pročitam određena imena kako bismo videli da li je ono što ste vi bili izjavili tačno. Časni Sude, mi ovde imamo spisak sa svim tim imenima i kako bi

se lakše pratilo, možda bi bilo dobro da svi učesnici u postupku imaju po jedan primerak, biće lakše za praćenje. Gospodine Kostiću, ne moramo da govorimo o gospodinu Kadijeviću, Brovetu i Adžiću, jer smo njih već često pominjali, takođe Života Panić, o njemu smo govorili takođe. General-major Mile Mrkšić ...

SUDIJA ROBINSON: Do kog ćete čina ići i koje funkcije?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ići ću do komandata operativnih grupa i taktičkih grupa, ne ispod toga.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Prva osoba koju bih želela da vam pomenem je general-major Mile Mrkšić, komandant Gardijske motorizovane brigade, on je Srbin, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da jeste, a ne znam zaista. Nemojte od mene očekivati premnogo podataka te vrste, jer zaista od ovih starešina koji su tu na spisku jako malo njih poznajem, izuzev ovih koji su bili u vrhu Generalštaba sa kojima sam komunicirao, tako da neću vam moći dati pouzdane podatke o nacionalnom sastavu svih ovih ljudi, ali ću se potruditi ono što budem znao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vi kao član Predsedništva i Vrhovne komande znate barem generale. Da vidimo kako će to ići. Ovde se kaže, Aleksandar Spirkovski, on je bio komandant Prve vojne oblasti i on je smenjen u septembru 1991. godine. Je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne znam tačno kad je smenjen, ali znam, ne znam tačno kad je smenjen.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Života Panić, njegov zamenik, u stvari, neko ko je došao na njegovu funkciju, on je Srbin, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vojislav Đurđevac iz komande Četvrtog korpusa u Sarajevu, šta je on po nacionalnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Komandat Petog korpusa Nikola Uzelac, da li je on Srbin?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vladimir Vuković, komandant Petog korpusa nakon Uzelca, da li je on Srbin?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja bih prije rekao da je Crnogorac, ali ne znam, ne znam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Momir Talić, komandant Petog korpusa, da li je on Srbin?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Mladen Bratić, komandant 12. korpusa? Ako ne znate ove ljude, onda pogledajte niz ovaj spisak i recite nam da li možete bilo koga od njih da identifikujete da nije Srbin i da nije Crnogorac.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mogu vam reći recimo Konrad Kolšek, on je Slovenac i njega sam lično poznao zato što je bio komandant korpusa u Podgorici mnogo ranije, on je Slovenac.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da i on je smenjen u julu 1991. godine. Na njegovo mesto je došao Života Avramović. Da li je on Srbin?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ko?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Komandant koji je došao nakon gospodina Kolšeka, Avramović Života, da li je on Srbin?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne znam to, nacionalni taj sastav. Vidim ovde Vladimira Vukovića, dva puta se pojavljuje, ne znam da li se radi o istom čoveku. Ratko Mladić je Srbin. Jokić Miodrag je Crnogorac. Jurjević Zvonko je Hrvat.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I on je smenjen.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Anton Tus je bio Hrvat, on je bio komandant Ratnog vazduhoplovstva. Anton Tus je prebjegao praktično u paravojnu organizaciju Tuđmanovu ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću, molim vas slušajte pitanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, niste odgovorili na moje pitanje. Ja sam vas pitala da li je gospodin Zvonko Jurjević smenjen i na njegovo mesto je došao Božidar Stevanović, Srbin?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, Zvonko Jurjević je smenjen, ali je mnogo važno sobzirom na suštinu vašeg pitanja, da isto tako odgovorim, Zvonko Jurjević je postavljen za komandanta Ratnog vazduhoplovstva umjesto Antona Tusa, Hrvata koji je prebjegao praktično u Tuđmanovu paravojsku. I nama nije smjelo da opet Hrvata postavimo za komandanta Ratnog vazduhoplovstva. A smenjen je zbog toga što je, da li zabunom ili namjerno, oboren onaj helikopter misije Ujedinjenih nacija gdje su poginuli, mislim, neki Talijani ili Francuzi, mi smo to ocijenili kao direktnu grešku komandanta Ratnog vazduhoplovstva i zato je smijenjen, jer smo smatrali da se tom akcijom obaranja helikoptera Ujedinjenih nacija želi minirati naša akcija za poziv mirovnih snaga Ujedinjenih nacija da dođu u Jugoslaviju. Završio sam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, nisu nam potrebni svi ti detalji, to je bilo vrlo jednostavno pitanje, i ako sam dobro shvatila gospodin Božidar Stevanović jeste Srbin. A sada pogledajte Drugu vojnu oblast, Sarajevo. Vi poznajete Milutina Kukanjca, on je Srbin i gospodin Ratko Mladić je definitivno Srbin, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ako pogledamo komande operativnih grupa, imamo Andriju Bjorčevića, operativna grupa "Sever" koja obuhvata Baranju, severni deo Istočne Slavonije i tako dalje, on je Srbin ili ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne mogu vam pouzdano reći, mogu samo za ove na drugoj stranici da kažem. Špiro Niković je Crnogorac, Pavle Strugar je Crnogorac. Za ove ostale zaista ne znam. Mogu po imenu i prezimenu pretpostaviti da su Srbi, ali ne znam njihovu nacionalnu pripadnost, jer lično ne poznajem te ljude.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pored ovih koji su navedeni, možete li da navedete bilo kojeg oficira JNA visokog čina, visoke pozicije koji nije bio Srbin, a bio je još uvek na komandnom položaju 1992. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam već rekao da najveći broj i ovih generala ovde ne poznajem, nikad ih nisam vidio, nikad ih nisam sreo, ove koje prepoznajem to su Kadijević, to su Brovet, Adžić, Panić. Ove ostale ne poznajem. To ste mogli gospodina Vasiljevića pitati koji je bio vaš svjedok, mogao vam je dati sve podatke detaljno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, da idemo dalje. Sada bih želela da vas ponovo uputim na svedočenje gospodina Jovića, paragraf 84 njegove izjave po Pravilu 89(F). Časni Sude, to je dokazni predmet 596, tabulator 1. Gospodine Kostiću, gospodin Jović ovde pominje sastanak pre sednice Predsedništva 11. jula 1991. godine, i on kaže sledeće: "Dana 11. jula 1991. godine pre sednice Predsedništva Kadijević, Milošević, Kostić i ja smo se sastali. Ocenili smo da JNA ne može da ostane ujedinjena." Sada ću preskočiti nekoliko redova i onda se kaže ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Moguli da dobijem taj izvor koji čitate?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Nemam ga. Nemam izjavu na srpskom. To je izjava po Pravilu 89(f), moraćete slušati prevod, gospodine Kostiću. To je vrlo kratak odlomak. Dakle, kaže se sledeće: "Unutrašnja orijencija, odbrana budućnosti Jugoslavije, prva varijanta odbrane budućnosti Jugoslavije: Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Srbi izvan Srbije i moguće Makedonija, a druga varijanta: Srbija, Crna Gora, srpski narod u Jugoslaviji i moguće još nešto". Da li se sećate da ste imali taj sastanak na kojem ste raspravljali o budućnosti Jugoslavije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, ja se zaista toga što gospodin Jović priča u svojoj knjizi ne sjećam. Mi smo tih konsultacija imali veoma često, gotovo svakodnevno. Ovo što on tu konkretno navodi zaista se toga ne sjećam. On tvrdi tu opet, da kažem, desetak dana malo kasnije, ako vi kažete da je to 4. jula, da smo 14. jula donjeli odluku o povlačenju snaga iz Slovenije, a nijesmo, nego 18. jula. On to očigledno je preuredio kasnije, kasnije kao dnevnik, ali očigledno je da nije vodio dnevnik.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: On govori o sastanku od 11. jula 1991. godine. Ali, ne treba sada da raspravljamo o datumu. Gospodine Kostiću, prva varijanta, kako se ovde naziva, prva varijanta budućnosti Jugoslavije uključuje Srbiju, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Srbe izvan Srbije i moguće Makedoniju. Da li to u suštini odražava Beogradsku inicijativu o kojoj ste vi već govorili ili je to nešto drugo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam kako je gospodin Jović razmišljao tada u tim danima i kako je to sve zapisao, ali to o čemu smo mi razmišljali, to o čemu sam i ja razmišljao je više puta ponovljeno i više puta napisano i zapisano. Mi smo smatrali da očigledno Sloveniju i Hrvatsku ne možemo sačuvati u sastavu Jugoslavije. Ja sam lično smatrao, a i svi ovi ostali sa kojima sam sarađivao da ne treba da upotrijebimo silu Jugoslovenske narodne armije da bi nekoga na silu natjerali da živimo zajedno i ja moram reći da sam skoro do zadnjega dana računao da ćemo u sastavu te skraćene Jugoslavije imati Bosnu i Hercegovinu kao cjelovitu republiku, Srbiju, Crnu Goru i Makedoniju, a za srpski narod koji je bio ugrožen na teritorijama Hrvatske tamo gdje predstavlja etničku većinu imali smo vrlo jasnu viziju da taj narod moramo fizički zaštititi sa Jugoslovenskom narodnom armijom sve do iznalaženja političkog rješenja, odnosno do dolaženja "Plavih šljemova" koji su tu ulogu fizičke zaštite preuzeli na sebe, i tada smo mi Jugoslovensku narodnu armiju povukli sa tih teritorija.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, druga varijanta o kojoj ste, prema rečima gospodina Jovića, raspravljali uključivala je Srbiju, Crnu Goru, srpski narod u Jugoslaviji, moguće i još nekoga. To je ustvari isto ono što je kasnije predstavljalo teritorije o kojima ste raspravljali u vezi sa konvencijom o Jugoslaviji od 3. januara 1992. godine. To je u suštini isto ili nije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospodo, ja ne mogu da vama govorim šta se sve vrzmalo u mašti gospodina Jovića. On je bio tu vaš svjedok i mogli ste oko toga da ga ispitajte. Ja samo mogu da potvrdim ono što je meni sasvim jasno i opredeljenje moje lično bilo iz tih dana. Mi, sa jedne strane, nikakvih pretenzija prema srpskim teritorijama u Hrvatskoj nijesmo imali i najbolji dokaz za to je da smo mirovne snage Ujedinjenih nacija pozvali. Drugo, nikakvih pretenzija prema Bosni nijesmo imali i jasno je da smo od prvoga dana podržali ideju i Kutiljerovog plana (Cutileiro Plan) i Venc-Ovenovog plana (Vanc-Owen Plan), ne isključujući mogućnost da u neakvoj kasnijoj perspektivi prerasporeda, da kažem, tih snaga na Balkanu može doći eventualno i do nekog ujedinjenja. Ali mi smo odbili, kao Predsjedništvo SFRJ i Skupština Srbije ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, dozvolite da vas prekinem. Ja sam mislila da sam vam postavila vrlo jednostavno pitanje.

Da li su raspravljana ta dva koncepta o budućnosti Jugoslavije, jedan sa Bosnom, a jedan bez Bosne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Šta očekujete da vam odgovorim, ono što vi želite, je li? Ja sam vam rekao da se tog sastanka konkretnog ne sjećam. Ali sam vam kazao da ono o čemu sam ja razmišljao i svi mi koji smo odlučivali i najveću odgovornost imali, imali smo ovo što sam vam maloprije rekao. Mi smo čak odbili zahtjev Srba u Hrvatskoj da ih uključimo u sastav Jugoslavije, da njihovog predstavnika imenujemo ili predstavnika Srba iz Bosne u Predsjedništvo SFRJ. Pa, nemojte očekivati da vam ja kažem nešto što vi priželjkujete. Ja vam govorim ono o čemu smo mi razmišljali i potvrđujem sa aktima, sa potezima, sa našim odlukama ono naše razmišljanje u tom pravcu. A što gospodin Jović misli, kako je gospodin Jović kalkulirao i razmišljao, on vam je bio svjedok tu, pa možete ga prizvati još jedanput.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, sada ću nastaviti i citirati iz paragrafa 86 izjave po Pravilu 89(F) gospodina Jovića, odnosi se na sastanak od 8. avgusta 1991. godine, on kaže ovde: "Milošević, Kostić, Kadrijević, Adžić i ja smo se sastali da bismo se složili o daljoj političkog orijentaciji u vezi sa odlukom o prekidu vatre u Hrvatskoj. Milošević je insistirao na povećanoj borbenoj gotovosti vojske, jer je smatrao da su neizbežni budući sukobi. Tražio je gotovo odmah kada i gde će vojska konačno početi definitivno rešenje, jer Hrvatska ima sve više i više vojske svaki dan. Upozorio nas je protiv napada na hrvatske vlasti vojnim putem, jer svet će se okrenuti protiv nas". Da li se sećate ovakvog sastanka i ovakvog razgovora?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Niti ovakvog sastanka se ne sjećam zaista, niti ovakvog razgovora. Ja sam u svom svjedočenju, pa i u svojoj knjizi, kad nisam ni pomišljao da će biti Haškog tribunala ili da ću se ovde pojaviti ili kao učesnik zločinačkog poduhvata ili kao svjedok na ovom suđenju, vrlo jasno tamo kazao i zapisao, gospodin Milošević je upravo bio jedan od onih koji je u trenucima kada smo trebali odlučiti hoćemo li ići u ofanzivna dejstva i snagom armije deblokirati kasarne u Hrvatskoj, koji nije prihvatio takvo rešenje. I ja moram reći da sam u svojim intimnim razmišljanjima smatrao da je to moje zalaganje bilo ispravnije, a zapisao sam isto tako da pretpostavljam da gospodin Milošević, iako sa njim nisam o tome komentarisao, to nije prihvatio zbog toga što bi to podrazumjevalo mnogo obimniju mobilizaciju, moguće je da je strahovao od toga da mobilizacija ne bi uspjela u Srbiji, neuspjeh mobilizacije u Srbiji bi mogao dovesti do pada

Socijalističke partije kao vladajuće stranke i to bi vrlo lako moglo dovesti do građanskog rata u Srbiji. To sam ja napisao i ...

SUDIJA ROBINSON: Da, mislim da ste odgovorili na pitanje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, ponovo sada govorim o paragrafu 91 Jovićeve izjave po Pravilu 89(F), on ovde govori o sastanku od 24. septembra 1991. godine na kojem ste ponovo bili vi, Kadijević, Milošević i gospodin Jović i kaže pri kraju ovog paragrafa: "Kadijević je onda zaključio sledeće, vojni uspeh se ne može ostvariti sa polulegitimnom Jugoslavijom, Srbija i Crna Gora treba da objave da je vojska njihova i da preuzmu komandu, finansiranje, rat i sve ostalo, svi generali Generalštaba osim jednog su Srbi i svi oni podržavaju ovaj pristup i misle na isti način. Ne možemo prihvatiti zahtev da vojska izbacijugoslovenska iz svog imena, jer to bi značilo da Srbija i Crna Gora potpuno izgube sve svoje prednosti, i političke i vojne". I samo da završim to u paragrafu 94 on pominje sastanak šestorice 28. septembra i kaže: "Ponovo je pokrenuto pitanje koja armija će se boriti. Po poslednji put je ponuđeno da se JNA preda Srbiji i Crnoj Gori, pošto Srbija i Crna Gora nemaju svoje vlastite vojske, ta formula treba da se ostvari tako da se JNA prepusti ovim narodima, međutim to je loše rešenje sa međunarodnog stanovišta". Gospodine Kostiću, da li se sećate da je gospodin Kadijević pokrenuo ova pitanja i da su ostali članovi odbacili takvo rešenje na tom sastanku zbog međunarodnih razloga ili zbog gubitka prednosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja ne pamtim taj razgovor zaista, kažem, imali smo ih mnogo. Gospodin Jović piše to u svome dnevniku, gospodin Jović je zapisao i da je kod mene dolazio i tako dalje, nikad kod mene nije došao, sa kojom namerom on to radi. On ovde tvrdi da je gospodin Milošević čak djelovao zbunjeno, ja moram reći da sam imao vrlo česte komunikacije sa gospodinom Miloševićem i da ga ni u jednoj situaciji nisam našao zbunjenog, ali mislim da je razmišljao, razmišljao i mnogo šire gledao nego gospodin Jović u tim trenucima. Koji su razlozi za ovakvo pisanje gospodina Jovića koje on ovde pretvara kao svoj dnevnik, kao zapisano u svojim bilješkama, ja zaista ne znam, to možete sa njim da vidite, ali nijednog trenutka moja razmišljanja, pa moram reći ni razmišljanja gospodina Bulatovića, iako se on ovde ne pominje, niti razmišljanja gospodina Miloševića i razmišljanja vojnog vrha nisu išla ka tome da se formira srpsko-crnogorska vojska. Uvijek smo polazili od toga da je to Jugoslovenska narodna armija. Vi ovde

pominjete da je to 28. septembar, nemojte zaboraviti da je to još uvijek jedina legalna i legitimna zemlja članica Ujedinjenih nacija, nema govora o priznavanju ni Slovenije ni Hrvatske, čak ni o njihovom osamostaljenju, i tako dalje. Prema tome, ovakvo razmišljanje može da bude samo rezultat razmišljanja gospodina Jovića, ali ne i moga.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, nisam vas pitala za gospodina Jovića, samo sam vas pitala da li je vojska u to vreme iznosila takve zahteve, reč je o gospodinu Kadrijeviću koji barem prema rečima gospodina Jovića iznosi takve zahteve koje onda odbacuju političari odnosno grupa šestorice. Da li se toga sećate?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne sjećam da je gospodin Kadrijević nikad sa takvim mišljenjem izašao, ali se veoma dobro sjećam da su mnoge opozicione partije tada, u to vreme pokušale izazvati sumnju i nepovjerenje u gospodina Kadrijevića, da su meni takva pitanja postavljana na javnim tribinama, da sam ja i tada i kasnije u knjizi par godina poslije toga i danas isto tvrdio da je gospodin Kadrijević bio i ostao jugoslovenskih opredjeljenja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću ...

prevodioci: Predsedavajući sudija nije uključio mikrofon.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kostiću morate da pokušate da odgovarate direktnije i kraće na pitanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, sada želim da vas pitam nešto u vezi sa Karingtonovim planom (Carrington Plan) i prvo želim da vam iznesem nešto iz dokaznog predmeta 812, Tužilaštvo je ponudilo to u ovom predmetu, mi taj dokument imamo samo na engleskom, jer to je dokument koji je pripremila Evropska zajednica i zbog toga mora da se tek prevede. Dok ja budem to pregledala, imamo dokument o Konferenciji o Jugoslaviji, rezime razvoja na toj konferenciji, ja citiram sa strane 2, časni Sude, četvrtu tačku. "Četvrta plenarna sednica održana je 4. oktobra 1991. godine i predsedavajući je zaključio da sve strane učestvuju u kršenju prekida vatre. Sa izuzetkom Srbije i Crne Gore, sve strane su osudile ustavni udar koji je izvršila Srbija u kolektivnom Predsedništvu. Predsedavajući je ukazao da Evropska zajednica i zemlje članice ne priznaju situaciju koja je stvorena i koja će dovesti samo do još goreg institucionalnog zastoja. Slovenija i Hrvatska

su naglasile da one žele da sprovedu svoju Deklaraciju o nezavisnosti od 7. oktobra dalje.“ Da li ste vi bili prisutni na ovoj Četvrtoj plenarnoj sednici, gospodine Kostiću?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nisam bio prisutan, prisustvovao sam samo na sjednicama od 18. oktobra i od 5. novembra.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada se takva sednica održavala, da li ste vi kasnije dobijali informacije od ljudi koji su prisustvovali toj sednici?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi smo informisani bili preko ovih biltena, informisani bili preko sredstava informisanja što se toga tiče, ali moram reći da je nažalost i gospodin Karington (Peter Carrington) i rukovodstvo Haške konferencije su pokušali sistematski da zaobiđu Predsjedništvo, tako da ne bih mogao da vam svjedočim sada ništa ovde o tome šta je bilo na sjednici od 4. oktobra. Mogu da vam svjedočim o tome šta se zbivalo 18. oktobra i 5. novembra kada sam bio prisutan.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dozvolite da bez obzira na to nešto iznesem sa sednice od 4. oktobra, jer to je toliko važno da ste vi morali znati za to. U tački 5, časni Sude, kaže se: “Na margini Četvrte plenarne sednice održan je sastanak 4. oktobra kojem je predsedavao ministar spoljnih poslova Holandije (Holland) kojem su pomagali lord Karington i ambasador Vijnenc (Henry Wijnendts) između hrvatskog predsednika Tuđmana, srpskog predsednika Miloševića i ministra odbrane generala Kadijevića. Izjava je kasnije pročitana i pročitao ju je holandski ministar na pres konferenciji koja odražava sporazum jugoslovenskih strana koje su u tome učestvovala nakon što je ministar van den Bruk (Hans van den Broek) ostvario pristanak svih jugoslovenskih strana koje su bile prisutne na plenarnoj sednici. To je uključivalo princip da se treba tražiti političko rešenje na osnovu perspektive priznanja nezavisnosti onih republika Jugoslavije koje to žele i na kraju pregovaračkog procesa koji bi se vodio uz prisustvo dobre volje i učešće svih strana. Priznanje bi garantovalo okvir za generalno rešenje, opšte rešenje, imajući sledeće komponente, slabi savez ili savezništvo suverenih i nezavisnih republika, adekvatne aranžmane da se obezbedi zaštita manjina uključujući garantovanje ljudskih prava i moguće specijalni status određenih područja i nikakve unilateralne promene granica”. To je sporazum koji je, barem prema ovom dokumentu, postignuto 4. oktobra. Gospodine Kostiću, da li ste vi za to čuli, da li ste vi informisani o ovom sporazumu od strane gospodina Miloševića ili generala Kadijevića ili bilo koga drugog?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ovde su dva pitanja koje obuhvata ovo vaše jedno pitanje, dva su pitanja. Jedno je koje se tiče zaključenog primirija, ako je to urađeno četvrtog tamo na tom zasjedanju ili eventualno 10. oktobra, a ovo drugo pitanje koje ste vi postavili meni je potpuno nejasno, i to moram reći, šta je dogovoreno, u stvari, na toj sjednici od 4. oktobra, jer je poslije te sjednice od 4. oktobra usljedila sjednica od 18. oktobra. Na toj sjednici od 18. oktobra gospodin Milošević je prigovorio i nije prihvatio ponuđeni dokument gospodina Karingtona zato što je podsjetio gospodina Karingtona da je 4. oktobra razgovarano o mogućim opcijama, a moguće opcije su te koje su bile naznačene u dokumentu kao i opcija isto tako da one republike koje žele da nastave da žive zajedno u Jugoslaviji, imaju ista prava i jednaki tretman kao i republike koje se oцепljuju. Ta opcija u dokumentu od 18. oktobra nije bila naznačena. I moram reći da je na toj sjednici od 18. oktobra kojoj sam ja prisustvovao, očigledno došlo do nesporazuma između gospodina Miloševića i gospodina Karingtona, ja sam o tome baš u ovoj svojoj knjizi koja ima u tabulatoru i napisao tako. Gospodin Bulatović je kasnije tvrdio da je na toj sjednici od četvrtog prihvaćen Haški dokument i od strane Miloševića i od strane Bulatovića. Ja to ne znam, tako da ne mogu o tome zaista ništa da vam kažem, nisam bio tamo.

SUDIJA BONOMI: Meni to zvuči kao “da” i upravo onako kako ste vi pročitali.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Tako sam i ja to shvatila.

SUDIJA BONOMI: Šteta što ne možemo da dobijemo jednostavne odgovore. Hvala.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Budući da ste spomenuli gospodina Bulatovića u vezi sa ovim, ja bih sada htela da vam citiram nekoliko odlomaka iz njegove knjige “Pravila ćutanja”. Molim da se dokumenti podele svim učesnicima u postupku. Prvo ću citirati sa strane 65 dokumenta BHS verzije, mislim da je strana 65. I njegovo shvatanje je isto kao i shvatanje gospodina Karingtona u vezi onoga što je odlučeno 4. oktobra. Citat: “Konačno 4. oktobra 1991. godine na sastanku u Hagu, oni” dakle, tu misli na Tuđmana i Miloševića, “zajedno sa lordom Karingtonom i Hansom van der Brukom, predsedavajućim Ministarskog saveta (Council of Ministers), dokument koji je označio putokaz za donošenje sveobuhvatnog sporazuma za rešenje ratne

krize na prostorima SFRJ". I onda dalje kaže: "Osnovu ovog rešenja kako stoji u dokumentu predstavljaoe nezavisnost onim republikama koje to žele i to na kraju razgovora koji će se odvijati *bona fide*. Ta nezavisnost biće data na osnovu opšteg rešenja i sastojaće se od sledećih komponenata: labava asocijacija ili uduženje nezavisnih i suverenih republika, zatim odgovarajuća zaštita ljudskih prava i moguć specijalni status za neke teritorije, ali bez ikakvog jednostranog menjanja granica". Gospodine Kostiću, dakle to je shvatanje gospodina Bulatovića, odnosno da su 4. oktobra gospodin Milošević, gospodin Tuđman i svi ostali koji su bili prisutni se saglasili sa tim?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Meni niste ništa novo time kazali. Ja sam to pročitao što je gospodin Bulatović napisao, ali ja ne znam da li je to tako. Ja mogu samo da potvrdim da je gospodin Bulatović na Skupštini Crne Gore saopštio da je i gospodin Milošević to prihvatio i da je gospodin Bulatović na plenarnoj skupštini Crne Gore kao predsednik Predsjedništva Crne Gore u svom uvodnom izlaganju, ekspozeu, predložio Skupštini Crne Gore da se haški dokument takav prihvati, što je Skupština odbila tada. Ne mogu ništa drugo da kažem sem toga.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, htela bih da se i dalje pozabavimo knjigom gospodina Bulatovića. Mi smo već spomenuli jedan sastanak u Beogradu 14. oktobra 1991. godine, koliko sam shvatila i vi ste bili prisutni na tom sastanku. Na strani 4, engleskog prevoda, sad ću vam reći na kojoj strani BHS verzije se to nalazi. Gospodin Bulatović je napisao sledeće u vezi onoga o čemu se razgovaralo i šta je dogovoreno. Tu on govori o njima, odnosno o srpskom rukovodstvu budući da je to bilo u vezi prethodnog paragrafa. "Oni smatraju da je položaj srpskog naroda u Hrvatskoj pitanje koje je dobilo međunarodnu dimenziju i da se jedino tim putem ono suštinski može rešiti. Dok se ne iznađu konkretni mehanizmi međunarodne zaštite sve srpske krajine, treba da održavaju vojnu ravnotežu sa postojećim snagama i ostvarenim stepenom mobilizacije JNA. Oni se zalažu za demilitarizaciju svih područja na kojima mogu da izbiju međunacionalni sukobi. Posebno pri tome imaju u vidu Bosnu i Hercegovinu. Sve ovo je moguće ostvariti posredstvom radikalnog mirovnog predloga, a koji se očekuje u bliskoj budućnosti. Nadaju se da će lord Karington uskoro izaći sa papirom koji proizlazi iz već postignutog dogovora." Da li se vi sećate ovog razgovora i da li je on upravo tako tekao?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja se sjećam toga razgovora i o tom razgovoru našem 14. oktobra sam posebno pisao u mojoj knjizi, ali ovoga što je gospodin Bulatović napisao se zaista ne sjećam i moram da kažem i još jedanput da ponovim. Mnogo je netačnoga i izmišljenoga u knjizi gospodina Momira Bulatovića i ja sam javno na to ukazao, dao kritički osvrt, vi se stalno vraćate na to. Ja mogu da kažem samo, eto fakta, eto argumenti i jedne i druge, i jednog i drugog autora, pa da se vidi šta je tačno. Ja sam čak u mojoj knjizi zapisao da ni gospodin Milošević ni gospodin Bulatović se ovde nijesu na ovom sastanku mnogo eksponirali, niti su mnogo raspravljali oko ovoga značajnog pitanja. A kad smo se gospodin Jović i ja sukobili praktično oko toga kako i na koji način konačno deblokirati kasarne u Hrvatskoj, tada je poslije reakcije gospodina Jovića, gospodin Milo Đukanović kazao da se on zaista, da je došao na taj sastanak sa mišljenjem koje sam ja iznio, ali da nakon ovakve reakcije gospodina Jovića svoje mišljenje povlači. I taj sastanak je ostao i ta konsultacija bez pravog ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću, na tom sastanku 14. oktobra, da li je moguće da su svi shvatili da je sporazum postignut i da će plan lorda Karingtona biti prihvaćen? Da li su svi prisutni, uključujući i vas možda stekli takav utisak?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Na kom sastanku, gospodo?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na sastanku od 14. oktobra. I dalje govorimo o sastanku od 14. oktobra, dakle onom sastanku o kojem je gospodin Bulatović napisao ovo što smo upravo čuli.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, molim vas, ja da sam imao takvo saznanje kao što ga gospodin Bulatović ovde iznosi, da će biti nađeno sveobuhvatno rešenje, pa ne bih bio toliko lud i toliko kratkovid da na toj sjednici tražim konačno da udovoljimo zahtjevu vojnog vrha da im obezbjedimo 150.000 vojnika i da u ofanzivna dejstva pođe JNA i deblokira kasarne u Hrvatskoj. Ja se za to na tom sastanku zalažem. Pa, da sam znao da se nalazi već rešenje, da je postignut sporazum, pa ne bih ja tada tražio da se udovolji zahtjevu vojnog vrha, gospodo. A to što vi vjerujete gospodinu Bulatoviću mnogo više nego meni, a imalo bi mnogo više razloga da moju knjigu citirate nego njegovu, to je druga stvar.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodin Bulatović u ovom delu knjige opisuje takođe kako je Skupština Crne Gore razmatrala ovaj predlog i kako su o tome raspravljali u pozitivnom tonu, ali ne moramo sada da se time bavimo, ali ja ću vam citirati sa strane 7 iz knjige gospodina Bulatovića, gde on govori o sednici održanoj 17. oktobra 1991. godine kada on kaže: “Primio sam informaciju da Slobodan Milošević mora samnom hitno da razgovara.”, i onda ću preskočiti tu rečenicu, i onda on kaže, “nakon nekoliko uvodnih rečenica rekao mi je da je promenio svoj stav u odnosu na predlog lorda Karingtona i da će odbiti ponuđeni predlog na plenarnoj sednici u Hagu sledećeg dana. Savetovao mi je da isto to uradim. Kada sam shvatio šta on govori, tražio sam još detalja, želeo sam da znam do kojeg je ključnog događaja došlo u međuvremenu da bi on promenio svoj stav za koji sam još pre dva dana mislio da je racionalna, hrabra i jedina moguća. Nisam dobio odgovor. Rekavši da je linija koju koristimo neobezbeđena, Slobodan mi je rekao da ne treba da znam detalje, samo odluku i da delujem shodno tome”. Gospodine Kostiću, moje pitanje za vas je šta se desilo, pa je gospodin Milošević promenio svoj stav, pa se predomislio?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ko je to rekao da je promenio stav?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Upravo sam vam pročitala ono što je rekao gospodin Bulatović, da ga je gospodin Milošević iznenada nazvao i da se predomislio. Moje pitanje je zašto se on predomislio, zašto nije ostao pri sporazumu koji je postignut 4. oktobra i koji je potvrđen 14. oktobra prema rečima Karingtona i prema pisanju gospodina Bulatovića?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Gospođo, ja vam ponovo kažem, mnogo netačnoga ima u knjizi Momira Bulatovića “Pravila ćutanja”. On tvrdi ovdje da je glavni odbor prihvatio haški dokument što nije tačno. On tvrdi da je Skupština Crne Gore prihvatila haški dokument što nije tačno, ja to mogu sa stenogramima, zvaničnim stenogramima u knjizi mojoj u kojoj sam kritički osvrst dao, to sam opovrgao, mnogo netačnoga ima, gospođo. I ne očekujte sada da ja mogu vama pomoći ovdje u svjedočenju između telefonskog razgovora gospodina Bulatovića i gospodina Miloševića, pa nemojte to od mene očekivati. Ali, moram da kažem da bi sa velikom rezervom primio sve to što piše gospodin Bulatović.

SUDIJA ROBINSON: Mogu li ja da vas pitam. Da li vam je poznato da se bilo šta desilo bilo kakav događaj koji bi objasnio promenu stava gospodina Miloševića?

SVEDOK KOSTIĆ: Meni zaista ništa nije poznato da se nešto desilo i mogu da kažem 18. oktobra ujutro kad smo se našli na Batajnici da letimo za Hag, da me gospodin Milošević ispitaio kakav je stav zauzela Skupština Crne Gore i ja mu nisam znao reći zato što sam ja skupštinu napustio prije radi toga da bi Predsjedništvo zauzelo stav oko Haškog dokumenta. I meni je tada gospodin Milošević kazao da je i on pokušao da uspostavi telefonsku vezu ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, hvala.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine Kostiću ...

SUDIJA ROBINSON: Vreme je isteklo, gospođo. Moramo da sada prekinemo sa radom.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Mogu li samo da ponudim da se ovaj dokument odnosno ovi pasusi obeleže u svrhu identifikacije kao što smo radili sa ostalim pasusima knjige gospodina Bulatovića?

SUDIJA KVON: Kako bi bilo da to obeležimo zajedno kao 944, jer su i raniji pasusi obeleženi u svrhu identifikacije?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, od 1 do 14 u verziji na engleskom.

SUDIJA ROBINSON: Svi su obeleženi u svrhu identifikacije. Završavamo sa radom i nastavljamo sutra u 9.00.